

Kasvatusyhteistyön toteutuminen kodin ja yläkoulun välillä vanhempien näkökulmasta

Amanda Kiviranta

OPINNÄYTETYÖ

Toukokuu 2024

Sosionomi YAMK
Sosiaalialan erityisasiantuntija

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomi (YAMK)
Sosiaalialan erityisasiantuntija

KIVIRANTA, AMANDA

Kasvatusyhteistyön toteutuminen kodin ja yläkoulun välillä vanhempien näkökulmasta

Opinnäytetyö 67 sivua, joista liitteitä 7 sivua
Toukokuu 2024

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisena nokialaisten yläkoulujen oppilaiden huoltajat näkevät tämänhetkisen kasvatusyhteistyön heidän ja koulun välillä. Lisäksi tarkoituksena oli kerätä huoltajilta toiveita ja kehitysideoita kasvatusyhteistyön laadun parantamiseksi. Tavoitteena oli löytää yhdistäviä tekijöitä huoltajien ajatuksista ja laatia käytännön kehitysehdotuksia kouluille toteuttavaksi. Opinnäytetyön keskeisimmät käsitteet olivat kasvatusyhteistyö sekä kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä SKY-hankkeen kanssa, joka aloitti syksyllä 2021 kouluyhteisöohjaajan työnkuvan jalkauttamista Pirkanmaalaisissa kunnissa. Hanketyöntekijät olivat mukana sekä aihetta ideoidessa että myöhemmin kyselylomaketta laadittaessa. Aineisto opinnäytetyöhön kerättiin e-lomakkeella, joka lähetettiin joulukuussa 2022 kaikille nokialaisten yläkoulujen oppilaiden huoltajille. Vastauksia saatiin takaisin 144 kappaletta. Kysely sisälsi sekä määrällistä että laadullista aineistoa. Laadullinen aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tuloksista oli nähtävissä, että huoltajien kokemukset kasvatusyhteistyön toteuttamisesta olivat varsin yksilöllisiä. Opettajan persoona oli suurin yksittäinen edistävä tai haittaava tekijä. Lisäksi esille nostettiin Wilman käytön haasteet sekä yksilöllisten päätösten tekemisen vaikeus. Myös kouluyhteisöohjaajan työnkuvan merkityksellisyys sai painotusta opinnäytetyön tuloksissa. Tulosten pohjalta nostettiin esille viisi kehitysehdotusta kouluille. Nämä olivat psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisen suunnitelma, Wilman käytön harkinta, tiedonkulun parantaminen koulun eri toimijoiden välillä, selkeämmät palaverikäytännöt sekä koulun eri toimijoiden roolin selkeyttäminen huoltajille.

Opinnäytetyön jatkotutkimusehdotukset liittyivät nuorten kokemuksiin kasvatusyhteistyöstä ja siitä, miten he asian näkevät. Lisäksi kouluyhteisöohjaajan työnkuvaa edelleen kehittäessä nuorten mielipidettä tulisi tutkia laajemmin ja löytää sellaisia työskentelytapoja, jotka nuorten omien mielipiteiden mukaan parantavat heidän hyvinvointiaan parhaiten.

Asiasanat: hyvinvointi, kasvatusyhteistyö

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Social Services

KIVIRANTA, AMANDA

The Realization of Educational Cooperation Between Home and Middle School
from Guardians Point of View

Bachelor's thesis 67 pages, appendices 7 pages
May 2024

The purpose of this thesis was to find out how the guardians of pupils in secondary schools in Nokia perceive the educational cooperation between them and the school and to collect ideas for its improvement. The thesis was implemented in cooperation with the SKY - project. The other purpose of the thesis was to find ideas on how to develop the job description of a school community counsellor.

The material for the thesis was gathered via e-form, sent in November 2022 to guardians, and 144 responses were received. The questionnaire included both qualitative and quantitative materials. The qualitative material was analyzed using content analysis.

The results show that the experiences of the cooperation were very individual. The relevance of the school community counsellor's job was visible emphasized in the thesis results. Based on the results, five development ideas were proposed for schools. These include planning how to support both physical and social well-being, considering how to utilize Wilma, improving knowledge exchange between different professionals in school, establishing clearer meeting practices, and clarifying the job descriptions of various school professionals to guardian.

The thesis's further research proposals were related to pupils' experiences of educational cooperation. In further refining the role of a school community counsellor, it is crucial to give due consideration to the pupils' perspectives.

Keywords: wellbeing, educational cooperation,

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS	8
	2.1 Opinnäytetyön tausta ja SKY-hanke	8
	2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	9
3	TEOREETTINEN VIIITEKEHYS	11
	3.1 Hyvinvointi.....	11
	3.1.1 Fyysinen hyvinvointi	14
	3.1.2 Psykkinen hyvinvointi.....	16
	3.1.3 Sosiaalinen hyvinvointi	17
	3.2 Kasvatusyhteistyö	19
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA ANALYYSI	23
	4.1 Opinnäytetyön prosessi.....	23
	4.2 Tutkimusote	24
	4.3 Aineiston keruu ja kohdejoukko.....	26
	4.4 Aineiston analyysi	28
5	TULOKSET	30
	5.1 Kasvatusyhteistyön nykytila	30
	5.1.1 Kasvatusyhteistyötä tukevat tekijät.....	33
	5.1.2 Kasvatuskumppanuutta estävät tekijät	35
	5.2 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen	37
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
	6.1 Tulosten tarkastelu.....	41
	6.2 Kehittämisehdotukset.....	46
7	POHDINTA	50
	7.1 Tutkimustulosten pohdinta	50
	7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	52
	7.3 Jatkotutkimusehdotukset.....	55
	LÄHTEET.....	57
	LIITTEET	62
	Liite 1. Saatekirje	62
	Liite 2. Kysely.....	63

1 JOHDANTO

Koulumaailma on aina ollut tärkeä osa lasten ja nuorten elämää. Se muodostaa oman yhteisönsä, jonka jäseniä oppilaat ovat. Koulumaailma on kokenut kuitenkin viime vuosina suuria muutoksia: luokkatiloista on siirrytty suuriin avokouluihin, luokkakoot ovat kasvaneet ja digitaaliset oppimisympäristöt ottaneet jalansijaa perinteisiltä menetelmiltä. Suomalainen kasvatuskulttuuri ei perustu enää auktoriteettiasemaan vaan nykyisin arvostetaan keskustelevampaa kasvatustotetta. Tätä myöten myös koulun asema kasvattajana on muuttunut. Erilaisten sanktioiden ja rangaistusten sijaan käytetään kasvatustietoa sekä oppimisen tuen tarpeiden tarkkaa pohdintaa.

Samanaikaisesti myös nuorten mielenterveysongelmat ja yleinen pahoinvointi ovat lisääntyneet. Koulumaailman muutosta ei varmasti voida pitää tähän ainoana syynä, mutta väistämättä sillä on oma merkityksensä. Koulu on toki ensisijaisesti oppilaitos, jonka tehtävä on tuottaa tietoa ja laadukasta opetusta. Oppilaalle se on kuitenkin myös paljon muuta: se on sosiaalinen ympäristö, jossa hän kasvaa toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi kartuttaen siihen tarvittavaa tietotaitoa. Kouluterveyskyselyn (THL tilastoraportti 2023) mukaan koulussa menestymisen paineet ovat kasvaneet ja oppilaiden halu pärjätä on entistä suurempi.

Koululla olisi kuitenkin hyvät mahdollisuudet tukea nuorta elämän usealla eri osa alueella. Koska opettajan ensisijainen tehtävä on oppilasjoukon opettaminen, saattavat haasteet ryhmän ohjauksen ja yksilön tarpeiden huomioimisen välillä kasvaa suuriksi (Soini ym. 2008). Opettajien lisäksi koulussa työskentelee monien eri alojen ammattilaisia, eikä tätä moniammatillisuutta osata välttämättä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Opiskeluhollossa työskentelee niin sosiaali- kuin myös terveysalan ammattilaisia sekä psykologeja. Kun pohditaan nuoren kokonaisvaltaista tukemista, näillä ammattilaisilla on luonnollisestikin hyvin erilainen lähestymistapa kuin opettajalla.

Murrosikä tuo omat haasteensa koulunkäyntiin. On luontevaa, että nuori ottaa yhä enemmän vastuuta omasta itsestään ja opiskelustaan, ja samanaikaisesti

harjoitellen itsenäistymistaitoja ja ottaen välimatkaa vanhempiinsa. Vaikka toki vanhemmat ovat viime kädessä vastuussa alaikäisestä lapsesta, on tärkeää päästä harjoittelemaan uusia elämäntaitoja. Tästä syystä yhteistyö kodin ja koulun kanssa vähenee merkittävästi yläkouluun siirryttäessä.

Opinnäytetyön aihetta pohtiessa on nostettu esille kasvatusyhteistyön merkitys yläkoulussa. Kiinnostusta herätti vanhempien näkemys yhteistyöstä koulujen kanssa ja erilaiset tekijät, jotka siihen vaikuttavat. Jos nykypäivänä oppilaalta koulumaailma vaatii paljon, niin se tekee myös opettajalta. Opetustyön lisäksi tehtävä kasvatus yhteistyö on helposti näkymätöntä, eikä useinkaan nouse esille erilaisissa opettajan työaika mittaavissa selvityksissä. Kun työtä tehdään omilla persoonilla, on selvää, että yhtenäisten mallien luominen tällaisen työn tekemiseksi on todella haastavaa, sillä persoonan vaikutus ihmisten vuorovaikutuksen välillä on suuri. (Kanerva 2022.)

Työn tarkoituksena on selvittää, millaisena huoltajat näkevät tämänhetkisen kasvatus yhteistyön heidän ja koulun välillä millaisia toiveita heillä on tämän yhteistyön kehittämiseksi. Tavoitteena on saada palautetta kouluille siitä, miten he voisivat toteuttaa tätä työtä entistä paremmin. Lisäksi opinnäytetyön työelämän yhteistyötaho eli SKY - hanke voi käyttää tutkimuksen tuloksia kouluyhteisöohjaajan työnkuvan kehittämisessä. Tutkimusmateriaali on kerätty nokialaisten yläkoulujen oppilaiden huoltajilta e-kyselylomakkeella, johon vastattiin täysin anonymisti. Aineiston analyysissä on käytetty sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimuksen analysointimenetelmiä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS

2.1 Opinnäytetyön tausta ja SKY-hanke

Opinnäytetyön ideointi on aloitettu jo syksyllä 2021, kun SKY-hanke käynnisti pilottijaksonsa ensimmäisen vaiheen. Tällöin hankkeen työkuva sisältö on ollut vasta kehitysvaiheessa ja tätä kehitystä hanketyöntekijät ovat tehneet jatkuvasti oman työn ohessa. Lähtökohtaisesti työkuva oli täysin uusi, vaikkakin joissain mukana olevissa kunnissa oli vastaavanlaista työtä jo tehty. Nämä jo saadut kokemukset tuottivatkin arvokasta tietoa työkuva rakentaessa. Tutkija on käynyt keskustelua hanketyöntekijöiden kanssa siitä, millaisia toiveita heillä olisi oman työnsä kehittämiseksi.

Tästä keskustelusta nousi esille ajatukset vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Useammalla hanketyöntekijällä oli tunne, että vanhemmat kokevat jäävänsä hieman syrjään lapsensa asioissa tämän siirtyessä yläkouluun. Tätä selitettiin nuorten itsenäisemmällä elämänvaiheella ja toisaalta myös omien asioiden vastuunkannon harjoittelulla. Hanketyöntekijöillä oli tunne, että yläkouluilta puuttui henkilö, joka tekisi systemaattista kasvatusyhteistyötä vanhempien kanssa. Hanketyöntekijät tunnustivat opettajien halun keskittyä itse opetustyöhön, vaikka toki kasvatus yhteistyö on kiinteä osa heidänkin työtään. Tämän keskustelun pohjalta tutkija lähti rakentamaan ideaa opinnäytetyöhön.

Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä SKY-hankkeen kanssa, joka on kansallinen sitouttavan kouluyhteistyön hanke. Pirkanmaalla sitä koordinoi Tampereen Seudun Osake, joka on kasvatus- ja opetusalan henkilöstölle suunnattu osaamisen kehittämispalvelu. Hankkeen vastuulla on jalkauttaa sitouttavaa koulutyötä tekevät yhteisöohjaajat kouluille ja kehittää heidän työkuvaansa. Pirkanmaalla hankkeen alla aloitti syksyllä 2021 yhteensä 15 kouluyhteisöohjaajaa hankkeen pilottivaiheessa. Hankkeen kohdeoppilasjoukkoa ovat 5.–9. luokkalaiset, joskin kunnat ovat saaneet itse rajata tätä joukkoa halutessaan. Hankkeessa on tarkoitus luoda toimintamalli, jonka julkaisuajankohdaksi oli kevät 2023. Mallin pohjalta opetushallitus esittää

toiminnan vakiinnuttamista koskevat lainsäädännölliset muutosehdotukset ja mallin jalkauttaminen aloitettiin syksyllä 2023.

Hankkeen tavoitteena on puuttua ennaltaehkäisevästi oppilaiden poissaoloihin kouluun sitouttamisen keinoilla. Tavoitteena on luoda positiivista koulukulttuuria, jossa oppilaat kokevat olevansa osallisia ja sitoutuvat osaksi sen kehittämistä. Jatkuvat, kroonistuvat poissaolot heikentävät paitsi lapsen oppimistuloksia, ennakoivat myös mahdollisia vaikeuksia hakeutua jatko-opintoihin sekä lisäävät syrjäytymisen riskiä. Sitouttava koulu yhteistyö pyrkii puuttumaan poissaoloihin laaja-alaisesti, yhteistyössä koulun muun henkilöstön sekä lapsen perheen kanssa. Tarkastelun alle otetaan paitsi itse poissaolot, myös juurisyyt niiden taustalla. Lisäksi tarkoitus on tuoda koululle yksi luotettava aikuinen lisää, jolla on mahdollisuuksia oppilaan vierellä kulkemiseen niissä hetkissä, joissa oppilas kaipaa erillistä tukea.

Opinnäytetyön ideointi on aloitettu yhdessä SKY-hankkeen työntekijöiden kanssa ja sen aihe on noussut tästä keskustelusta. Kyselylomake on laadittu yhteistyössä hanketyöntekijän kanssa, jotta lomake vastaisi paremmin niihin kysymyksiin, jotka ovat hankkeen kannalta olennaisia. Opinnäytetyön vastauksista toivotaan nousevan esille kehitystyön kannalta hyödyllisiä teemoja, joita hanke voi yhdessä yläkoulujen kanssa ratkoa.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, millaisena vanhemmat kokevat kodin ja yläkoulun välisen kasvatusyhteistyön sekä millaisia kehitystoiveita heillä on.

Tutkimuskysymykset

- 1: Millaisena vanhemmat näkevät tällä hetkellä kodin ja yläkoulun välisen kasvatusyhteistyön
- 2: Millaisia toiveita vanhemmilla on yläkoulun ja kodin välisen kasvatusyhteistyön kehittämiseksi

Opinnäytetyön tavoitteena on auttaa kehittämään koulu yhteisöohjaajan työnkuvaa. Tutkimuksen tuloksia Sky-hanke voi hyödyntää haluamallaan tavalla osana kehitystyötään. Koska koulu yhteisöohjaajan työnkuva on verrattain uusi ja sen kehittäminen jatkuu edelleen, tutkimuksessa voidaan löytää sellaisia työskentelyn tapoja, joita ei hankkeen alkuvaiheessa ole vielä osattu ottaa huomioon.

Opetushallitus on 01.03.2023 antanut muutosmääräyksen Perusopetuksen opetussuunnitelmaan, joka nostaa sitouttavan koulu yhteisötyön opetustyön rinnalle. Muutosmääräys nostaa esille nimenomaan erilaiset hyvinvointitaidot sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot osaksi opetusohjelmaa. Lisäksi koulujen toimintakulttuureja vahvistamalla pyritään ennaltaehkäisemään koulupoissaoloja sekä antamaan työkaluja jo syntyneiden poissaolojen vähentämiseksi. (Opetushallitus 2023.)

Koulu yhteisöohjaajan työ keskittyy nimenomaan koulujen yhteisöllisyyden tukemiseen ja tätä kautta auttamaan oppilaita kiinnittymään osaksi koulu yhteisöä. Koulupoissaolojen vähentäminen sekä oppilaiden osallisuuden tukeminen näkyvät vahvasti työnkuvassa, joten opinnäytetyöllä voidaan löytää keinoja laaja-alaisempaan hyvinvoinnin tukemiseen ja tätä kautta poissaolojen ennaltaehkäisyyn.

3 TOOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Hyvinvointi

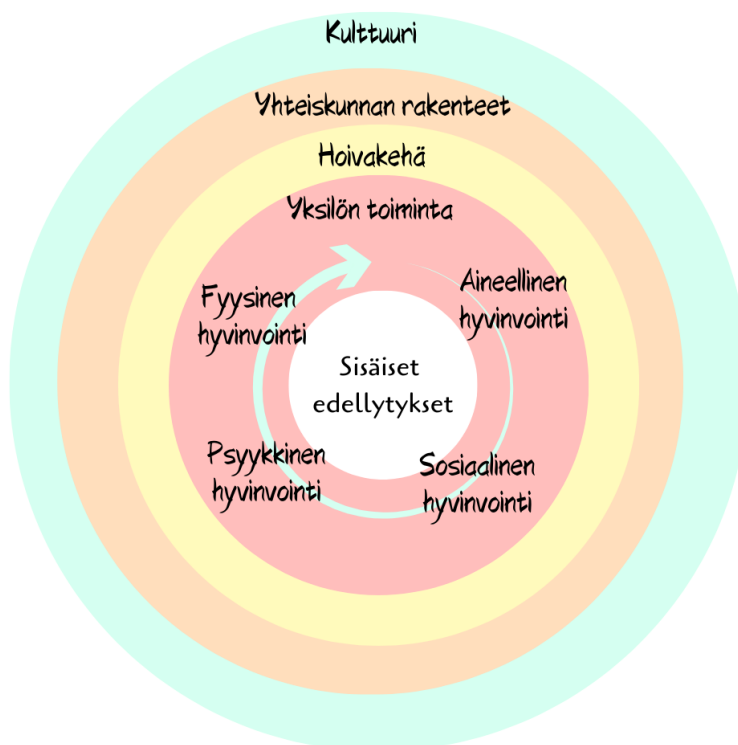
Suomen kielen sana hyvinvointi on melko yksipuolinen (vrt. englannin well-being, welfare tai quality of life) eikä se välttämättä luo ymmärrystä monipuolisesta, yhteiskunnasta riippuvasta tilasta (Leinonen 2022). Käsite pitää sisällään siis niin yksilötason kokemuksen kuin isomman kuvan näkemyksen yksilöstä osana yhteiskuntaa. Hyvinvointia tutkivat useat eri tieteenalat ja monitieteellinen tutkimus onkin välttämätöntä; hyvinvointia ei voi sijoittaa vain yhden tieteenalan alle (Minkkinen 2015.)

Lapsen hyvinvointia ei voida suoraan kuvata aikuisten hyvinvointimalleilla; ymmärrämme, etteivät lapset ja aikuiset ole tasavertaisia jäseniä yhteiskunnassa, lapsen fyysisen ja henkisen kehityksen tila vaihtelee ja on vielä vaiheessa. Toisaalta lapsi tarvitsee aikuisen tukea voidakseen hyvin. (Minkkinen 2015) Jaana Minkkinen on luonut väitöskirjassaan lasten hyvinvointimallin, jota tutkimuksessa hyödynnetään. Minkkinen muistuttaa meidän olevan psyko-fyysis- sosiaalisia olentoja, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja joiden toimintaa ohjaa myös kulttuurinen ympäristö. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin Minkkinen määrittelee tilanteeksi, jossa neljä hyvinvoinnin osatekijää (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen, aineellinen) koetaan enemmän positiivisiksi kuin negatiivisiksi (Minkkinen 2015, 25).

Maailman terveysjärjestö WHO kuvaa hyvinvointia fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen ulottuvuuden kautta. Hyvinvointi ei siis ole vain sitä, ettemme ole konkreettisesti sairaita vaan hyvinvointia on näiden kolmen ulottuvuuden täydellinen tila. (WHO n.d.) Näiden rinnalle on nostettu myös neljäs ulottuvuus eli materiaalinen hyvinvointi sillä tämä heijastuu välittömästi ihmisen muihin hyvinvoinnin osa-alueisiin. WHO:n käsitteelle on esitetty kuitenkin kritiikkiä; hyvinvoinnin ollessa näin kokonaisvaltainen tila, sen täydellinen saavuttaminen on käytännössä mahdotonta (Karvonen ym. 2022). Hyvinvointi ei ole stabiili tila, vaan se muuttuu ihmisen elämän aikana ja siihen vaikuttavat niin yksilön omat valinnat kuin ympäröivän yhteiskunnan tekemät ratkaisut (Tiedenaiset 2021).

WHO:n määritelmä on myös Minkkisen luoman mallin pohjana. Minkkinen näkee lapsen aktiivisena toimijana, joka kehittyy vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa. Minkkinen toteaa, ettei kasvu itsessään kuitenkaan ole synonyymi hyvinvoinnille vaan kehittyminen on yksi hyvinvointia tuottava osatekijä (Minkkinen 2015). YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa siihen sitoutuneita valtioita ottamaan lapsen hyvinvoinnin ja huolenpidon huomioon lainsäädäntöä tehdessä (Lapsen oikeuksien sopimus 1989/ 3). Myös Suomi on ratifioinut lasten oikeuksien sopimuksen eli hyvinvointia tulee tukea maassamme myös lainsäädännöllisellä tasolla. Tätä on sovellettu mm. lastensuojelulaissa, joka on säädetty takaamaan jokaisen lapsen oikeus kasvaa turvallisissa oloissa ja kehittyä monipuolisesti ja tasapainoisesti (Lastensuojelulaki 2007/417).

Kuviossa 1 havainnollistetaan Minkkisen luomaa lapsen hyvinvointimallia. Siitä voidaan nähdä, miten yhteiskunnallinen taso on jaoteltu kolmeksi tekijäksi: kulttuuri, yhteiskunnan rakenteet sekä hoivakehä. Sisimpinä on yksilön toiminta, joka sisältää hyvinvoinnin osa-alueet. Kaiken ytimessä on lapsen sisäiset edellytykset. Kaikki hyvinvoinnin elementit sekä tasot ovat vuorovaikutteisia keskenään.

KUVIO 1. Lapsen hyvinvointimalli (Minkkistä mukailten)

Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkityksenä on tutkimuksessa olla taustavaikuttaja ja päämäärä, johon kasvatusyhteistyöllä pyritään. Hyvinvointimalli antaa viitteitä siitä, millaisiin osatekijöihin kasvatusyhteistyön tulisi vaikuttaa. Toisaalta taas ymmärrys lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista tukee kasvatusyhteistyön merkitystä osana lapsen arkea. Opinnäytetyössä keskitytään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin käsitteisiin. Koska materialistinen hyvinvointi ei ole koulun tukikeinoin tuettavissa, on se rajattu pois opinnäytetyöstä.

Suomen hallitus on esittänyt vuonna 2000, että terveyden ja terveyden edistämiseen liittyvä opetus tulisi toteuttaa itsenäisenä oppiaineena (Hallituksen esitys 142/2000). Tämän esityksen pohjalta terveystiedon opetus otettiin osaksi opetussuunnitelmaa. Oppiaineen tavoitteena on antaa oppilaalle kokonaisvaltainen ymmärrys siitä, millaisista osatekijöistä terveys rakentuu ja antaa valmiuksia tehdä perusteltuja päätöksiä oman ja ympäristön terveyden edistämiseksi (UTU n.d). Varsinaista tutkimusta terveystiedon opettamisen vaikutuksista on tehty kuitenkin vähän. Kämppi (2009, 31) kertoo tutkimuksessaan, että yli kolme neljäsosaa hänen kyselynsä vastanneista yläkoululaisista pitää terveystietoa kiinnostavana kouluaineena. Samainen määrä vastasi myöntävästi kysymykseen siitä, onko terveystiedon opetus saanut heitä pohtimaan omaa terveyttään. Tämän pohjalta voinee päätellä, että terveyteen liittyvät aiheet kiinnostavat nuoria ja aineen opetus ja opiskelu on mielekästä.

Toisaalta merkitystä on myös sillä, miten käsiteltävissä olevia aiheita opiskellaan. Terveystiedon ja yhteiskuntaopin lehtori Hanna-Mari Kuha on kirjoittanut mielipidekirjoituksen (Helsingin sanomat 2021), jossa hän pohtii terveystiedon asemaa muiden oppiaineiden joukossa. Kuha toteaa, että vaikka meille on itsestään selvää, ettei ensiapu- tai paloturvallisuustaitoja voi opettaa ilman käytännön harjoittelua, emme ymmärrä, että myös vaikkapa vuorovaikutustaitojen omaksuminen vaati samanlaista harjoitusta. Kuha toivoisikin koulujen ottavan terveystiedon opetuksen kriittisen tarkastelun alle

niin, että sitä opettaisivat vain siihen pätevät henkilöt, joilla olisi myös aito kiinnostus aiheeseen.

THL tutkii lasten ja nuorten terveyteen liittyviä kysymyksiä joka toinen vuosi toteuttavalla kouluterveyskyselyllä, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Vuonna 2023 kyselyyn vastasi 260 100 lasta ja nuorta, joten aineistoa voidaan pitää hyvin kattavana. Sen lisäksi, että tuloksia voidaan hyödyntää valtakunnallisella päätöksentekotasolla, koulut saavat käyttöönsä myös omien oppilaidensa tulokset. Näin koulu pääsee käsiksi myös oppilaitoskohtaisiin ilmiöihin ja voi tätä kautta kehittää omaa toimintaa. Huolestuttavan voidaan pitää, että viimeisimmän kyselyn mukaan tytöistä yli kolmannes ja pojista viidennes koki terveydentilansa huonoksi (THL 2023).

3.1.1 Fyysinen hyvinvointi

Fyysisen hyvinvointi voidaan kuvata myös sanalla ”terveys”. Terveudeksi miellämme helposti sairauden puutteen, mutta todellisuudessa käsite on moniulotteisempi. Tähän toki sisältyy käsitys omasta terveydentilasta, siitä mihin arjessa pystymme ja kuinka jaksamme fyysisesti. (THL 2024.) Yksilön subjektiivinen kokemus voi kuitenkin olla hyvin eri linjassa lääketieteellisen diagnostiikan kanssa; monet eri pitkäaikaissairauden kanssa elävät voivat kokea olevansa fyysisesti hyvinvoivia, mikäli hoito on tasapainossa ja voimavarat hyvät. Terveys ei siis ole sama asia kuin sairauden puute. (Sorri 2019.)

Tutkimusten mukaan fyysinen hyvinvointi koostuu ravinnon, liikunnan ja unen tasapainosta sekä fyysisen toimintaympäristömme terveellisyydestä. THL:n tutkimuksen mukaan Suomessa fyysisen hyvinvoinnissa on isoja eroja riippuen maamme sosioekonomisista ryhmistä. Osa erosta selittyy yksilön omilla valinnoilla mutta tunnustettava on, että maassamme ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa terveystalouden saatavuudessa ja tätä THL pitää epäoikeudenmukaisena. (THL 2023.) Huomioitavaa on, että tutkimuksessa löydettiin useita linjoja, joissa eriarvoisuus ja palveluiden epätasapaino alkoi yksilön kohdalla jo äidin raskausaikana, mikä on huolestuttava tieto lapsen hyvinvointia mietittäessä. Suomessa näkyvät sosioekonomisten ryhmien erot

esimerkiksi kuolleisuudessa sekä koetussa terveydessä ovat suurempia kuin monessa muussa teollisuusmaassa. (Elovainio ym. 2007.)

Fyysinen hyvinvointi sisältää myös osa-alueita, joihin emme itse voi vaikuttaa. Sosiaali- ja terveysalan tutkimusliitto Stakes huomauttaa, että ympäristökin vaikuttaa fyysiseen hyvinvointiin. Virikkeellisessä ympäristössä voimme paremmin jokaisella hyvinvoinnin osa-alueella mitattuna. Toisaalta Suomen valtio lainsäädännöllään varmistaa mahdollisimman terveen ja puhtaan fyysisen elinympäristön esimerkiksi elintarvikehygienian lainsäädännöllä. (Kurenniemi n.d.) Kuitenkin merkittävin tekijä yksilön fyysisen hyvinvoinnin edistämiseksi ovat päivittäiset valinnat; monipuolinen ja terveellinen ruokavalio, riittävä uni sekä säännöllinen liikunnan harrastaminen (Laukka 2022). Myös Minkkinen (2015, 26) toteaa, että fyysisen hyvinvoinnin perustavanlaatuisin tekijä on henkilön perimä, johon luonnollisestikaan emme itse voi vaikuttaa.

Opetushallitus toteuttaa MOVE! -mittauksia, joilla on tarkoitus tutkia ja tarkastella suomalaisten koululaisten fyysistä toimintakykyä. Vuoden 2022 mittaustulos kertoi, että jopa 40 % mittauksiin osallistuvista lapsista oli fyysisesti niin huonossa kunnossa, että se vaikuttaa heikentävästi heidän terveyteensä. Tuloksissa oli kuitenkin nähtävissä merkittäviä paikkakohtaisia eroja; Helsingin tulokset olivat selvästi huonompia kuin muualla suomessa. Fyysisen toimintakyvyn haasteet lapsuusiässä saattavat heijastua pitkäaikaisesti koko yhteiskuntaan lisäten esimerkiksi kustannuksia terveydenhuoltoon sekä aiheuttaen sairaspöissaoloja myöhemmin työelämässä. (Opetushallitus 2022.)

Fyysisen liikkumisen omaksuminen osaksi arkea jo lapsuusiässä olisi tärkeää, sillä lapsuusiässä opitut terveelliset elämäntavat ja rutiinit kantavat myös aikuisikään (Telama ym. 2013). Tästä näkökulmasta olisikin tärkeää, että myös koulussa kannustettaisiin liikkumaan ja näin ollen sen merkitystä osana arkea korostettaisiin. Koska fyysisen liikunnan on todettu parantavan jopa kognitiivisia taitoja (Haapala ym. 2016), ei sen merkitystä koulumaailmassa voida vähätellä.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan kaikkien ikäryhmien fyysinen aktiivisuus on noussut hieman verrattuna vuonna 2021 toteutettuun tutkimukseen. Toisaalta yhä useampi yläkouluikäinen ilmoitti, ettei syö

aamupalaa ennen koulupäivää eikä välttämättä myöskään koululounasta. (THL 51/2023.) Ravinnon ollessa yksi fyysisen hyvinvoinnin kulmakivistä, tätä voidaan pitää hyvin huolestuttavana. Myös niukan energiansaannin merkitys oppimiseen on suuri. Pitämällä verensokerin tasaisena, aivojen työteho pysyy riittävänä uuden oppimiseen (Studeo 2020).

3.1.2 Psyykinen hyvinvointi

Psyykkisen hyvinvoinnin synonyymeina voidaan käyttää myös termejä mielenterveys tai mielen hyvinvointi. Kansallinen mielenterveysstrategia kuvaa psyykkistä hyvinvointia paitsi yksilön, myös yhteisön ja yhteiskunnan pääomana, jota pitää kartuttaa ja johon tulee panostaa. (Kansallinen mielenterveysstrategia 2023.) Jos asiaa tarkastelee ensisijaisesti Suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta, mielenterveyden haasteiden ennaltaehkäisyn ja oikea-aikainen hoidon toteutuminen on ensiarvoisen tärkeää. 20 % suomalaisista on saanut jonkun mielenterveyden häiriön diagnoosin ja luku olisi todennäköisesti vielä suurempi, jos ottaisimme huomioon ihmisten oman kokemuksen mielensä hyvinvoinnista. (Kokko 2023.)

Psyykkisen hyvinvoinnin tarkka määrittäminen ja tätä kautta tilastollinen tutkiminen on haastavaa, sillä se on hyvin vahvasti sidoksissa henkilön omaan kokemukseen. Pelkkä mielenterveyshäiriön diagnoosi ei kerro itsessään mitään henkilön psyykkisestä hyvinvoinnista, sillä esimerkiksi skitsofreniadiagnoosin omaava henkilö voi olla hyvinkin tyytyväinen elämäänsä ja kokea mielensä voinnin todella hyväksi. Ei siis voida ajatella mielenterveyden häiriön suoraviivaisesti tarkoittavan psyykkisen hyvinvoinnin puutetta, vaikka väistämättä näillä yhteys toisiinsa onkin. (Kokko 2023.)

Vaikka psyykkisen hyvinvoinnin määrittely onkin haastavaa, yleisiä suuntaviivoja voidaan kuitenkin antaa. Jos mielialan tai ajatusten taso on sellainen, että se haittaa jokapäiväistä toimintakykyä, voidaan puhua mielenterveyden häiriöstä. Mielenterveyden järkkyminen erilaisissa elämän kriiseissä on normaalia ja inhimillistä eikä sellaisessa tilanteessa voida puhua sairaudesta vaan reaktiosta kuormitukseen. Mielenterveys on kulttuurillisesti vaihteleva käsite ja sen tarkastelu on sidoksissa myös aikakauteen, jossa yksilö elää. (MIELI ry 2021.)

Yhteiskunta ympärillämme on muuttunut ja on edelleen valtavassa muutoksessa. Nykypäivän työelämä vaatii jatkuvaa itsensä kehittämistä, uuden oppimista sekä mukautumiskykyä niin fyysisen kuin psyykkisen ympäristön muutoksiin. Nämä tekijät tuottavat herkästi stressiä, joka pitkittyessään johtaa erilaisiin mielenterveyden häiriöihin. Ne ovatkin tällä hetkellä suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava sairausryhmä. Somaattisten sairauksien tutkimus ja hoito ovat kehittyneet valtavasti ja psyykkiset sairaudet ovat jääneet tämän kehityksen jalkoihin. (Keistinen n.d.)

Minkkinen kritisoi väitöskirjassaan useampia tutkimuksia siitä, miten ne jo kysymystenasetteluillaan ohjaavat pohtimaan enemmän psyykkistä oireilua ja pahoinvointia sen sijaan, että keskityttäisiin voimavaroihin ja hyvinvointiin. Minkkinen käyttää termiä ”positiivinen hyvinvointitutkimus”, jonka keskiössä olisivat hyvinvointia kuvaavat indikaattorit. (Minkkinen 2015.) Positiivinen psykologia on ottanut jalansijaa jo vahvasti suomalaisessa kasvatuskulttuurissa, joten suunta kohti tämänkaltaista tutkimustyötä lienee odotettavissa. Positiivinen pedagogiikka sisältää myös käsitteen positiivisesta oppimisesta, jonka perusajatuksena on hyvän huomaaminen ja sen ruokkiminen. Lisäksi tavoitteena on opettaa laajalti erilaisia hyvinvointitaitoja, mikä sisältää huomattavasti laajempi kokonaisuuksia kuin terveystiedon opiskelu. Hyvinvointitaidot sisältävät esimerkiksi sellaisia kokonaisuuksia kuin omien vahvuuksien tunnistaminen, vuorovaikutustaidot, läsnäolotaidot, ajattelutaidot, onnellisuustaidot, itsensä johtamisen taidot sekä ihmissuhdetaidot. (Positiivinen oppiminen. n.d.) Jos terveystiedon opetusta täydennettäisiin vielä hyvinvointitaitojen opetuksella, olisi peruskoululla mahdollisuus olla etulinjassa lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukijana.

3.1.3 Sosiaalinen hyvinvointi

Sosiaalinen hyvinvointi voidaan jakaa kahdelle tasolle: yksilölliseen ja yhteisölliseen. Yksilön sosiaalinen hyvinvointi koostuu yksilön ympärillä olevista ihmissuhteista ja niiden mielekkyydestä, arvostuksen ja turvassa olemisen tunteesta sekä osallisuuden kokemuksesta. Yhteisöön kuulumisen tunne on ihmiselle keskeinen perustarve, jonka toteutumiseen yksilö ei voi kuitenkaan aina

itse täysin vaikuttaa. Esimerkiksi koronapandemia sulki lähes koko maailman ja jouduimme yllättäen osaksi uudenlaista arkea, jossa sosiaalisten suhteiden ylläpito ei ollutkaan enää mahdollista niillä keinoilla, joihin olimme tottuneet. (Fadjukoff ym. 2022.)

Yhteiskunnallisella tasolla sosiaalinen hyvinvointi käsittää yleisen kokemuksen ympäröivästä yhteiskunnasta: miten toimivia ja yhdenvertaisia palvelut ovat, onko yksilöllä vaikuttamismahdollisuuksia omassa elinympäristössään ja kokeeko hän yhteiskunnan turvalliseksi. Sosiaalinen ja materialistinen hyvinvointi eivät välttämättä korreloi toisiaan: alueilla, jossa tulotaso on keskivertoa matalampi, voi sosiaalinen hyvinvointi olla merkittävä voimavara. (Ketonen ym. 2020.)

Vaikka sosiaalinen hyvinvointi tunnistetaan merkittäväksi osaksi yksilön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin rakentumista, sen merkitystä ei ole vielä täysin ymmärretty. Esimerkiksi työelämän tutkimuksissa sosiaalista hyvinvointia on tutkittu todella vähän. Työterveyslaitos huomauttaa, että tarvitsemmekin lisää tutkimustietoa siitä, miten sosiaalista hyvinvointia voitaisiin sekä lisätä että hyödyntää paremmin. (Työterveyslaitos 2020.)

Huomionarvoista on, että nuoren sosiaalista hyvinvointia tarkastellessa koulun näkökulmasta tulee huomioida muutkin tekijät kuin vain nuoren kaverisuhteet. Nuoruusiässä ystävät luovat toki usein tärkeimmän sosiaalisen ympäristön, mutta ne eivät yksinään muodosta nuoren sosiaalista piiriä. Sosiaalisiin suhteisiin kuuluu myös yleinen oppilasilmapiiri, nuoren ja opettajien välinen vuorovaikutussuhde sekä kodin ja koulun välinen yhteistyösuhde. (Niskala 2013.) Toimimattomat sosiaaliset suhteet niin ikätovereiden kuin opettajankin välillä ovat suuri riski myöhemmälle syrjäytymiselle (Pietarinen ym. 2008, 63). Minkkinen toteaa (2015, 23–27), että toimiva yhteistyö lasta ympäröivien toimijoiden välillä on yksi ratkaisevista tekijöistä lasten hyvinvoinnin tukemisessa ja koska lapsen toiminnalla ei ole merkitystä vain hänen nykyhetkessään vaan myös tulevaisuudessa, tämän yhteistyön merkitys on hyvin kauaskantoista.

Lasten sosiaalisesta hyvinvoinnista puhuttaessa on hyvä erottaa toisistaan käsitteet sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Sosiaalisuus on meissä sisällä oleva tarve, sosiaaliset taidot taas kanssakäymisessä opittuja, koko elämän ajan

kehittyviä taitoja. (Keltinkangas ym. 2010, 17.) Koulu ympäristönä tarjoaa päivittäin mahdollisuuksia erilaisille kohtaamisille, joissa sosiaalisten taitojen oppiminen on mahdollista. Oppimista ei kuitenkaan voida jättää vain lasten vastuulle, vaan kasvattajalla tulee olla aktiivinen rooli ohjaajana ja mallintajana. Tilanteet vaativat paljon toistoja sekä aikuiselta hyväksyvää ja ymmärtävää otetta. (Mielenterveystalo n.d.)

3.2 Kasvatusyhteistyö

Kasvatusyhteistyöllä (aiempi termi kasvatuskumppanuus) tarkoitetaan nimensä mukaisesti lapsen kasvattamista yhteistyössä kaikkien lasta koskevien toimijoiden välillä. Parhaiten tämä lienee tunnistettavissa varhaiskasvatuksen ja kodin välillä vaikka kasvatusyhteistyö jatkuukin lapsen siirtyessä perusopetuksen piiriin. Kasvatusyhteistyön keskiössä on lapsen edun mukainen toiminta. Tärkeää on kuitenkin tiedostaa, että vanhemmilla on aina ensisijainen kasvatusvastuu lapsistaan ja he ovat omien lastensa kasvattamisen asiantuntijoita. Tiivistetysti käsite sisältää yhteisen sitoutumisen nuoren kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi (Korhonen 2006, 61).

Perusopetuslaki (628/1998) toteaa, että opetuksen on oltava yhteistyössä kodin kanssa. Lainsäädännön pohjalta määräykset yhteistyön tekemisestä on kirjattu myös perusopetuksen opetussuunnitelmaan, joka korostaa yhteistyön olevan merkityksellistä paitsi itse oppimisen kannalta, myös oppilaan hyvinvointia tukevana elementtinä. Koululla on vastuu toteuttaa suunnitelmallista yhteistyötä vanhempien kanssa sekä huolehtia sen arvioinnista ja kehittämisestä.

Perusopetuslaki määrää, että koulun tekemän opetus – ja kasvatustyön on tuettava lapsen kasvua ja kehitystä ja että tämän on tapahduttava yhteistyössä perheiden kanssa (Perusopetuslaki 3 § 2 ja 3 mom.) Perusopetuksen suunnittelua ohjaa myös YK:n Lapsen oikeuksien sopimus, joka määrittää jokaiselle yhtäläiset oikeudet perusopetukseen ja kieltää kaikenlaisen syrjinnän. Samoja suuntaviivoja antavat myös Suomen laissa määritetyt tasa-arvolaki sekä yhdenvertaisuuslaki; sekä opetuksen että opetuksessa käytettävien materiaalien tulee olla linjassa näiden lakien kanssa sekä mahdollistaa niiden toteutuminen.

(Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014.) Koulun vastuulla on luoda edellytykset sille, että toimivaa kasvatuskumppanuutta voidaan toteuttaa.

Opetussuunnitelma määrittää kodin ja koulun yhteistyön tavoitteeksi oppilaan edun mukaisen opetuksen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistyössä on päätettävä ne toimet, mitä oppilas tarvitsee saadakseen tarvitsemaansa opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyön on edistettävä lapsen tervettä kasvua ja kehitystä. Toisaalta opetussuunnitelma sanoo hyvin yksiselitteisesti, että pääasiallinen kasvatusvastuu on huoltajilla mutta koulun on toimillaan tuettava tätä kasvatustyötä ja vastaa oppilaan kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Vastuu kasvatusyhteistyön järjestämisestä on koululla; koulun on luotava mahdollisuuksia luoda toimivaa suhdetta vanhempien kanssa ja mahdollistettava yhteistyö monia viestintäkanavia pitkin. Vanhemmalla on oikeus saada säännöllistä palautetta huollettavansa koulunkäynnistä sekä mahdollisista poissaoloista. (Opetushallitus 2014.)

Merkittävin tekijä matkalla yhteistyöstä kasvatusyhteistyöksi on tietoinen sitoutuminen yhteiseen toimintaan lapsen kasvun ja kehityksen tueksi. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat seuraavat periaatteet; kuuleminen, kunnioitus, luottamus, dialogi. Periaatteiden toteutuessa mahdollistuu vuorovaikutuksellinen suhde, jossa toimijat suuntavat fokuksensa yhdessä kohti päämäärää. (Kaskela & Kekkonen 2006.) Tämän tutkimuksen kannalta tämä päämäärä tarkoittaa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

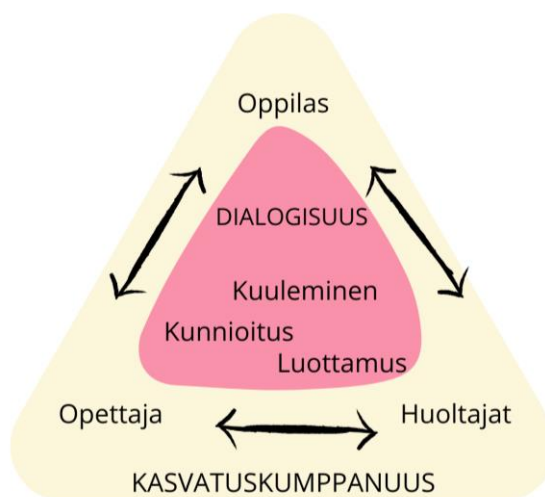
Kun keskustelijat **kunnioittavat** toisiaan, voidaan myös ristiriitoja aiheuttavista aiheista keskustella. Tällöin kummankin mielipiteet ovat tasa-arvoisia keskenään ja keskustelun kautta päätöksiä voidaan tehdä molempien näkökulmat huomioiden. Hyvän vuorovaikutussuhteen saavuttamiseksi toisen kunnioittaminen on perusedellytys, jota ilman toimivaa vuorovaikutusta ei voida saavuttaa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kuulemisen ja kunnioituksen kautta syntyy **luottamus**. Sen rakentuminen vaatii kuitenkin aikaa ja tilaa sekä keskustelukumppaniin tutustumista. Yhteiset kokemukset sekä kummankin osapuolen sensitiivisyys lisäävät luottamuksen tunnetta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.) Koulumaailmassa tätä haastaa

rajallinen aika sekä vähäiset mahdollisuudet kasvokkain keskustelulle. Luottamuksen synnyttäminen ilman henkilökohtaista kontaktia on mahdotonta.

Dialogisessa kohtaamisessa keskustelijat ovat aidosti tasavertaisia eikä heidän välillään ole valta-asetelmaa. Keskustelun tavoitteena on yleensä vain saada jokin aihe tai tilanne käsiteltyä ja sovittua. Dialogisessa kohtaamisessa etsitään yhdessä ratkaisuja ja koetaan oivalluksia. Tilaa täytyy olla monenlaisille näkökulmille eikä tavoitteena ole päästän yhteen, kaikki tyydyttävään näkemykseen. Dialoginen kohtaaminen on tila, jossa yhteisesti jaettujen ajatusten ja kokemusten pohjalta synnytetään uutta tietoa. (Erkkilä 2012, 221.)

Kasvatusyhteistyön haasteet nivoutuvat kasvattajien väliseen vuorovaikutukseen; jos keskusteluyhteyttä ei ole tai sille ei löydetä riittävästi aikaa, jää yhteistyökin vähäiseksi (Mikkonen 2020). Merkittävää on, että keskustelu tulisi käydä kahden, toisiinsa nähden tasavertaisen toimija välillä. Tämä voisi olla yksi syy, mikä selittää yläkoulun ja kodin välisen yhteistyön vähyyttä; yhteisen ajan löytäminen on haastavaa ja kommunikaatio opettajien ja vanhempien välillä tapahtuu enimmäkseen Wilma-viestien välityksellä. Kaikkien osapuolten tulisi olla myös sitoutuneita yhteistyöhön.

KUVIO 2. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatusyhteistyön onnistumisen lähtökohtana on yhteinen ymmärrys tavoitteista, joihin ollaan pyrkimässä sekä niistä tavoista, joilla tavoitteisiin päästään (SEAMK 2021). Toisin sanoen, jos yhteisymmärrystä ei ole,

kasvatusyhteistyö ei toteudu. Koulumaailmassa tämä näkyy valitettavan usein. Huoltajan ja oppilaan näkemys omasta tilanteestaan ja sen vakavuudesta saattaa olla hyvin toisenlainen kuin koulun edustajan. Tällöin on käytännössä mahdotonta järjestää toimivia tukitoimia, jos ei voida olla varmoja, että niihin kaikki osapuolet sitoutuvat. Kuvio 2 havainnollistaa kasvatuskumppanuuden rakentumista. Kolme tekijää, oppilas, opettaja sekä huoltajat, ovat kaikki vuorovaikutteisissa suhteissa toisiinsa nähden. Keskiössä on dialogisuus, joka rakentuu kuulemisen, kunnioituksen ja luottamuksen kautta. Näiden tekijöiden on toteuduttava kaikkien osapuolten välillä, jotta kasvatuskumppanuus voi toteutua.

Jos nuorella ilmenee haastavaa käytöstä, on luottamuksellisen suhteen rakentaminen koulun henkilöstöön haastavaa. Kun nuorella itsellään ei ole luottamuksellista suhdetta esimerkiksi luokanvalvojan, on sellaisen rakentuminen myös luokanvalvojan ja huoltajan välille haastavaa. Kuitenkin lähtökohta nuoren hyvinvoinnin tukemiselle on kodin ja koulun välinen yhteistyö. Toimiva kasvatusyhteistyö on parhaimmillaan merkittävä tuki niin kodille kuin koulullekin. (STT info 2022.)

Kouluympäristössä nuori viettää valtaosan päivästänsä, viime vuosina aika on ollut jatkuvassa kasvussa koulupäivien pidentyessä ja erilaisten vapaa-ajan toimien siirtyessä kouluille. Nyky-yhteiskunta muuttuu valtavalla nopeudella, minkä vuoksi huoltajilta puuttuu omasta nuoruudestaan kokemus toimivan kasvatusyhteistyön toteuttamisesta. Lisäksi koulun asema auktoriteettina ja rajojen asettajana on muuttunut. Koulua ei enää arvosteta yhtä paljon kuin ennen, joten suhtautuminen sen asettamiin rajoihin ei ole enää itsestäänselvyys. (Alasuutari 2003, 25–28.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA ANALYYSI

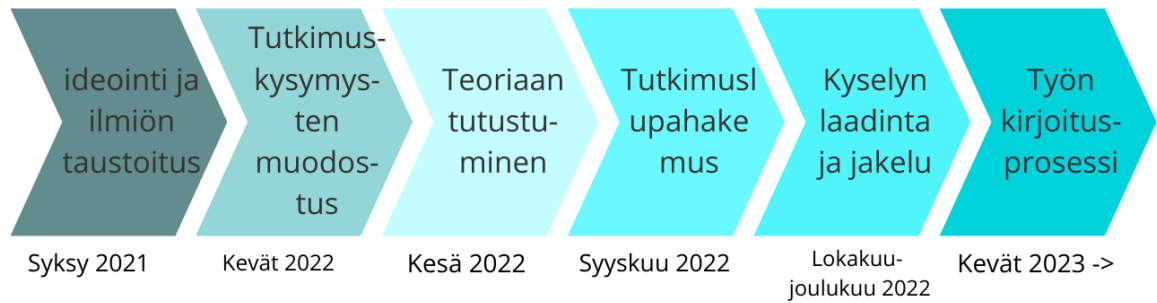
4.1 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyön ideointi on aloitettu syksyllä 2021 yhdessä SKY-hankkeen hanketyöntekijöiden kanssa. Opinnäytetyön teema alkoi rakentua tämän keskustelun pohjalta. Keskustelua käytiin myös SKY-hankkeen Tampereen seudun koordinaattorin kanssa, joka taustoitti hankkeen sen hetkistä tavoitetta ja tarkoitusta. Keskustelun pohjalta poimitut teemat tuotiin vielä uudestaan hanketyöntekijöille, jotka ideoivat teemoihin liittyviä kysymyksiä Flinga- ohjelman kautta. Ohjelman kautta luotu miellekartta jäi tutkijan käyttöön ja tältä pohjalta muodostuivat tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymysten muodostamisen jälkeen etsittiin tähän opinnäytetyöhön sopiva teoreettinen viitekehys, joka tarkentui ensin kasvatusyhteistyöhön. Tämä yksinään ei kuitenkaan ollut tutkijan mielestä riittävä teoriapohja, vaan sitä täydentämään valittiin hyvinvoinnin käsite sekä erityisesti Jaana Minkkisen luoma teoria lapsen hyvinvointimallista.

Tutkimuslupahakemus on hyväksytty lokakuussa 2022. Hakemus sisälsi opinnäytetyösuunnitelman, jonka liitteenä oli alustava runko kyselylle. Alustavan kyselyn pohjalta käytiin keskustelu SKY-hankkeen työntekijän kanssa ja hänen ajatuksiensa pohjalta sitä muokattiin paremmin hankkeen tarpeita vastaavaksi. Kyselylomakkeeseen lisättiin tarkentavia kysymyksiä huoltajien näkemyksestä kouluyhteisöohjaajan roolista koulun muiden toimijoiden rinnalla. Lisäksi teoriaan tutustumisen pohjalta nousivat hyvinvoinnin kolme elementtiä (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi) joiden tukemista koskevia kysymyksiä lisättiin kyselyyn. Kasvatusyhteistyön näkökulmaa kyselyssä selvitettiin erillisillä kysymyksillä nimenomaan kasvatusyhteistyöstä, vaikka myös koulun arkista kasvatusympäristöä kuvaavien kysymysten arvioitiin antavan tietoa aiheesta.

Lopullinen kysely on luotu Microsoft Forms- ohjelmalla ja se lähetettiin jakoon joulukuussa 2022. Lomakkeeseen vastattiin täysin anonymisti ja siihen vastaaminen perustui vapaaehtoisuuteen. Vastausaikaa vanhemmilla oli kaksi viikkoa ja vastauksia saatiin takaisin yhteensä 144 kappaletta. Forms- ohjelmisto tuotti suoraan keräämästään aineistosta diagrammit ja visuaaliset esitykset.

Avoimiin kysymyksiin vastauksina saadut kommentit siirrettiin Excel-ohjelmaan, jossa varsinainen analyysijaottelu tapahtui. E-aineisto sekä sen analyysissa käytetyt asiakirjat tuhottiin opinnäytetyön valmistuttua. Kuvio 3 havainnollistaa opinnäytetyön prosessin etenemistä.

KUVIO 3. Opinnäytetyön prosessin eteneminen

Koska kysely sisälsi sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista aineistoa, se analysoitiin kahdessa osassa. Forms - ohjelmisto tuotti suoraan kaaviot ja diagrammit kvantitatiivisesti aineistosta, ja ne on siirretty sellaisenaan kuvioiksi opinnäytetyön tuloslukuun. Kvalitatiivinen aineisto on analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä käyttäen luokittelua. Alkuperäiset sitaatit on pelkistetty ja pelkistysten pohjalta luotu alakategoriat. Alakategoriat on taas yhdistetty yläkategorioiksi, joiden pohjalta on muodostettu pääkategoriat.

4.2 Tutkimusote

Tutkimusotteeksi valikoitui alun perin määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto kerättiin isolta joukolta vanhempia e-lomakkeella, jolloin aineiston käsittely määrällisenä on paras vaihtoehto. Opinnäytetyö sisältää myös kvalitatiivisen tutkimuksen elementtejä sillä kyselylomake sisälsi myös muutaman, väitteitä täydentävän avoimen kysymyksen. Opinnäytetyötä tehdessä tutkimusote siis täydentyi, ja lopullinen versio on yhdistelmä kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta.

Kvantitatiivinen tutkimus etenee teorian kautta kyselyksi ja siitä takaisin teoriaan (Vilkkä 2007, 25). Tässä tutkimuksessa se tarkoittaa, että tutkija perehtyi ensin

tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimivaan kasvatusyhteistyön sekä lapsen hyvinvoinnin käsitteisiin. Vanhemmille jaettava kyselylomake laadittiin tämän käsitteistön pohjalta, jolloin tulokset ovat selkeästi sidottavissa suoraan takaisin kiinni teoriaan.

Kvantitatiivisen tutkimuksen riski on liian alhainen vastaajien määrä. On vaikea määrittää mikä vastaajien joukko olisi riittävä vaan se tulee arvioida aina tapauskohtaisesti. Liian alhainen vastaajien joukko vääristää kuitenkin tuloksia ja tämä tulee mahdollisesti ottaa huomioon tuloksia kirjoittaessa ja tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa. (Kananen 2010, 95.) Tämän tutkimuksen kysely lähetettiin kolmen eri yläkoulun oppilaiden huoltajille, joten potentiaalinen vastaajien joukko oli laaja. Tutkijalla on kuitenkin käytännössä hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, kuinka monta kyselyä tosiasiallisesta hänelle palautuu. Lopulta kyselyä palautui 144 kappaletta, mikä määränä riitti työn toteuttamiseen, vaikka vastaajia toivottiin enemmän.

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa, mikä tämänhetkinen tilanne kasvatusyhteistyön suhteen on vanhempien näkökulmasta. Huoltajien ajatuksissa ollaan erityisen kiinnostuneita mahdollisesti kaikkia kouluja yhdistävistä näkemyksistä, joista voitaisiin päätellä olevan kyse laajemmasta käsityksestä. Näistä voitaisiin poimia näkökulmia, jotka työelämä voi liittää osaksi hankkeen suunnittelua ja yhteisöoh-jaajan työn kehittämistä. Siksi toisena tarkoituksena on selvittää, millaisia toiveita vanhemmillä on yhteistyön kehittämiseksi ja millaista kasvatusyhteistyötä he toivovat tulevaisuudessa toteutettavan.

Pääasiallinen kvantitatiivinen menetelmä valikoitui ensisijaisesti suuren tutkimusjoukon vuoksi. Nokialaisia yläkouluikäisiä on noin 1500 ja koska tutkijan erityisenä mielenkiintona oli yleisten mielipidelinjien etsiminen, kvantitatiivinen tutkimus oli selkein ratkaisu. Tästä kokonaisluvusta laskettuna kyselyn vastausprosentti on 9,5 %. Tulosta voidaan pitää kohtuullisena, sillä verkkokyselyn vastaajaprosenttina voidaan yleisesti pitää 10–15 % (SurveyMonkey n.d). Toisaalta melko nopeasti selvisi, ettei pelkkä kvantitatiivinen aineisto riitä tuomaan esille kaikkia niitä osa-alueita, joista tutkija on kiinnostunut. Tästä syystä kyselyä täydennettiin avoimilla kysymyksillä mikä osoittautuikin hyväksi ratkaisuksi.

Kvalitatiivinen tutkimus valikoitui osaksi opinnäytetyötä, sillä vastauksiin kaivattiin myös sanallisia, tuloksia täydentäviä kommentteja. Tällä tavoin saadaan kvantitatiivisia diagrammeja vahvistavia ja selventäviä kommentteja, jotka auttavat diagrammien tulkinnessa. Lisäksi aineistot vahvistavat toinen toisensa luotettavuutta. (Sormunen ym. 2013.) Kuten tulosluvussa myöhemmin käy ilmi, yleinen havainto on ensin nähtävissä määrällisessä aineistossa ja sitä selittävät tekijät taas löytyvät laadullisesta aineistosta.

4.3 Aineiston keruu ja kohdejoukko

Kysely on vaivattomin menetelmä, kun tieto halutaan suurelta joukolta vastaajia. (Duodecim 2009). Suositeltava määrä vastaajia on vähintään 100 kappaletta, jos vastaukset halutaan tilastoida ja jotta ne kuvastaisivat mahdollisimman hyvin koko tutkimusjoukon keskimääräisiä mielipiteitä. (Vilkkä 2007, 17.) Kyselyä suunnitellessa on kuitenkin huomioitava erityisesti kyselylomakkeen ulkoasu, oletettu vastausaika sekä saatekirjeen muotoilu. Myös kysymysten asetteluun ja ohjeistukseen on syytä panostaa. (TUNI tietoaarkisto n.d.) Tästä syystä kyselyä laadittiinkin useampi malliversio, jota tarkasteltiin kriittisesti ja muokattiin paremmin tutkimuksen tarkoitusta vastaavaksi ennen lopulliseen, vanhemmille lähetettyyn versioon päädyttiin.

Tutkimuksen aineisto kerättiin e-lomakkeella. Vanhemmille laadittiin saatekirje (liite 1) joka sisälsi linkin e-lomakkeeseen. Saatekirje sekä linkki lähetettiin yläkoulun rehtoreille, jotka välittivät ne Wilman kautta kaikkien Nokian yläkoululaisten vanhemmille. Kysely on lähetetty vanhemmille joulukuussa 2022, vastausaika huoltajilla oli kaksi viikkoa. Noin puolivälissä vastausaika linkki lähetettiin vielä uudelleen. Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 144 kappaletta, jota voidaan pitää jo kohtuullisena määränä tutkimusmateriaalia.

Tilastollisia muuttujia voidaan tarkastella erilaisilla mitta-asteikoilla, jotka jaetaan numeerisiin ja ei- numeerisiin asteikkoihin. Numeeriseen mittaamiseen kuuluvat välimatka-asteikko ja suhdeasteikko. Välimatka-asteikolla muuttujan arvot ovat saman välimatkan päässä toisistaan; esimerkiksi syntymävuotta kysyttäessä liikutaan yhden vuoden mittaisissa luokissa eteenpäin asteikolla. (TUNI

tietoarkisto n.d.) Suhdeasteikko sisältää välimatka-asteikon mutta vaatii myös kiinteän nollapisteen. Tällöin muuttujia on mahdollista myös numeerisesti verrata keskenään. (Tieto aika, 2002.) Opinnäytetyön kyselyssä ei ole ollut käytössä numeerisilla asteikoilla mitattavia kysymyksiä.

Sanallinen mittaaminen taas pitää sisällään luokitteluasteikon sekä järjestysasteikon. Luokitteluasteikossa asetetaan muuttujat vastaajan mielipiteen mukaisiin ryhmiin. Tätä on opinnäytetyössä käytetty esimerkiksi taustamuuttujia kysyessä: vastaajat on jaettu luokkiin yläkoulun sekä luokka-asteen mukaan. (TUNI tietoarkisto n.d). Kyselyyn on vastattu Likert-asteikolla, jossa mielipide annetaan arvosanana 0–5 (en lainkaan samaa mieltä – täysin samaa mieltä). Asteikko etenee ääripäästä toiseen, jolloin sanallisen tulkinnan mahdollisuus on mahdollisimman vähäinen ja arvoilla on yksiselitteinen järjestys. Näissä kysymyksissä käytössä on siis ollut järjestysasteikko. (Ylitalo, 2018.)

Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä väittämäkysymysten täydentämiseksi. Aineiston keruu toteutettiin Forms- verkkokyselylomakkeella. Kysely rakentui tutkimuskysymyksiin ja sen käsitteiden operationaalistamiseen pohjautuen. Tutkija on siis ensin perehtynyt hyvinvoinnin ja kasvatusyhteistyön teoriaan. Hyvinvoinnista nostettiin esille sen kolme tasoa (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen) joiden tukemiseen keskityttiin. Kasvatusyhteistyön elementtejä kysyttiin laajasti ja sitä tukevia tai estäviä tekijöitä oli mahdollista selittää myös avoimissa vastauksissa. Erityisesti oltiin kiinnostuneita siitä pisteestä, jossa hyvinvoinnin tukeminen ja kasvatusyhteistyö kohtaavat. Myös työelämätauhalla oli ajatuksia siitä, millaisia kysymyksiä he toivoivat vanhemmilta kysyttävä ja ne lisättiin kyselyyn mukaan. Lisäksi kysyttiin taustamuuttujana oppilaiden koulua sekä luokkatasoa. Kyselylomake löytyy liitteestä 2.

Kuvioista 4 ja 5 on nähtävissä tutkimuksen taustamuuttujat. Taustamuuttujina kysyttiin vastaajan huollettavien yläkouluja sekä heidän luokka-asteitaan. Kuvioista 4 näkee, että vastauksia on saatu kaikista kouluista vaikkakin Nokianvirran koululla vastaajien määrä on kaikista suurin. Vastaajien määrä ei edusta koulujen oppilasmääräisiä eroja, sillä yläkoulut ovat keskenään melko samasuuruiset oppilaiden lukumäärältään.

1. Yläkoulu, jossa huollettavanne on

[Lisätietoja](#)

Oivallukset

● Harjuniitty	28
● Emäkoski	43
● Nokianvirta	73

KUVIO 4. Huollettavan koulu (n=144)

Huollettavien luokka-asteet sen sijaan ovat jakautuneet paljon tasaisemmin kuten kuvio 5 osoittaa. Tämä vastaa myös todellisia ikäryhmien luokkakokoja. Erot vastaajien määrässä taustakysymyksessä selittynevät sillä, että vastaajalla saattaa olla huollettavia useammalla luokka-asteella, sillä myös ohjeistuksessa vanhempia on kehoitettu valitsemaan kaikki luokka-asteet, joilla huollettavia on.

2. Millä luokka-asteella huollettavanne on? Jos huollettavia on useammalla asteella, valitkaa kaikki

[Lisätietoja](#)

● 7. luokka	58
● 8. luokka	55
● 9. luokka	46

KUVIO 5. Luokka-aste (n= 159)

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksen tavoitteena on löytää suuremman linjan mielipiteitä, jotka voidaan yleistää laajemmaksi kokonaisuudeksi. (Kananen 2008, 10.) Eli tässä kyseisessä tutkimuksessa tutkija ei ole niinkään kiinnostunut yksittäisen vanhemman ajatuksista vaan suuremman joukon toistuvista, säännöllisistä linjauksista. Näin tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää tulevaisuudessa toiminnan suunnittelussa.

Kvantitatiivisen aineiston luominen aloitettiin luomalla tutkimukselle perusjoukko, tässä tapauksessa siis nokialaisten yläkoulujen oppilaiden vanhemmat. Taustamuuttujina kysyttiin, millä yläkoululla heidän huollettavansa on ja mitä vuosiluokkaa tämä käy. Koska kysely oli laadittu Forms- ohjelmistolla, tuotti ohjelma itse vastauksista kaaviot ja mahdollisti niiden tarkastelun vastaaja - ja taustajamuuttujatasolla. Lisäksi ohjelma näytti suoraan myös vastausprosentit sekä kuinka kauan kunkin kysymyksen parissa oli vietetty aikaa. Aineistoa tarkasteltiin lajittelemalla vastauksia kummankin taustamuuttujien mukaan. Näissä ei kuitenkaan havaittu juurikaan eroavaisuuksia, vaan kaikki koulut ja luokka-asteet kuvautuivat melko samanlaisina.

Kvalitatiivinen aineisto analysoidaan laadullisella sisällönanalyysillä, jossa huolelliseen aineistoon tutustumisen jälkeen se muutetaan, tiivistetään, ja pelkistetään. Tämä pelkistetty aineisto luokitellaan niin, että samansisältöiset vastaukset muodostavat oman alakategoriansa. Viimeiseksi näistä alakategorioista muodostetaan yleiskäsitykset eli alakategoriat yhdistetään yläkategorioiksi, jotka jälleen yhdistetään pääkategorioiksi. Näin jäljelle jää tutkimuksen kannalta oleellinen tieto, joka kirjoitetaan auki analyysiksi. (Tietoarkisto n.d.) Kyselyn avoimet vastaukset on siirretty Excel - taulukkoon, josta niitä on lähdetty luokittelemaan. Yksittäinen kommentti on ensi pelkistetty, kuvaten sen sisältämää perusajatusta muutamalla sanalla. Nämä pelkistetyt kommentit koottiin yhteen ja pohdittiin, mikä näitä kaikkia kommentteja yhdistävä tekijä on ja näin luotu alakategoriat kommentteista. Tämä toistettiin vielä kahdesti, luoden ensin yläkategoriat ja lopulta pääkategoriat.

5 TULOKSET

5.1 Kasvatusyhteistyön nykytila

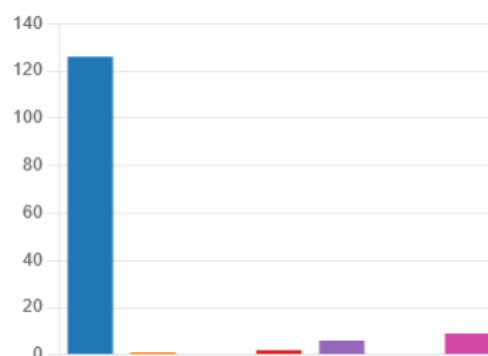
Tärkeimpänä henkilön kasvatusyhteistyön toteuttamisessa vanhemmat näkevät selkeästi tärkeimpänä luokanvalvojan. Valtaosa vastaajista nimesi luokanvalvojan tärkeimmäksi yhteistyön ylläpitäjäksi (kuvio 6.) Tämä lienee hyvin luonnollista ja tarkoituksenmukaistakin, sillä koulu myös rohkaisee olemaan yhteydessä ensisijaisesti luokanvalvojaan erilaisissa ongelmatilanteissa. Toisaalta käytännössä on mahdollista, ettei luokanvalvoja opeta kaikille luokkansa oppilaille mitään kouluainetta, joten arjen tasolla kohtaamiset voivat jäädä hyvin vähäisiksi. Avoimessa vastausmahdollisuudessa todettiin useasti myös, että kaikki huollettavan opetukseen osallistuvat opettajat ovat merkityksellisessä asemassa. Mainittiin myös, että nuorilla on usein tapana valita itse se aikuinen, johon luo luottamuksellisen suhteen, joten tässä mielessä kuka tahansa koulun henkilökunnasta voi nousta merkitykselliseen asemaan kasvatusyhteistyön ylläpitäjänä. Vastauksissa ei ollut eroja eri kouluja tai luokkasteita vertaillen.

”Yläkoulussa ”tavis”oppilaat ovat aikalailla oman onnensa nojassa. Joistakin opettajista muodostuu heille merkityksellisempiä kuin toisista”

9. Mielestäni tärkeimmässä roolissa kasvatusyhteistyössä kanssani on (valitse 1)

Lisätietoja

● Luokanvalvoja	126
● Rehtori	1
● Yhteisöohjaaja	0
● Terveystoimittaja	2
● Koulukuraattori	6
● Koulupsykologi	0
● Muu	9

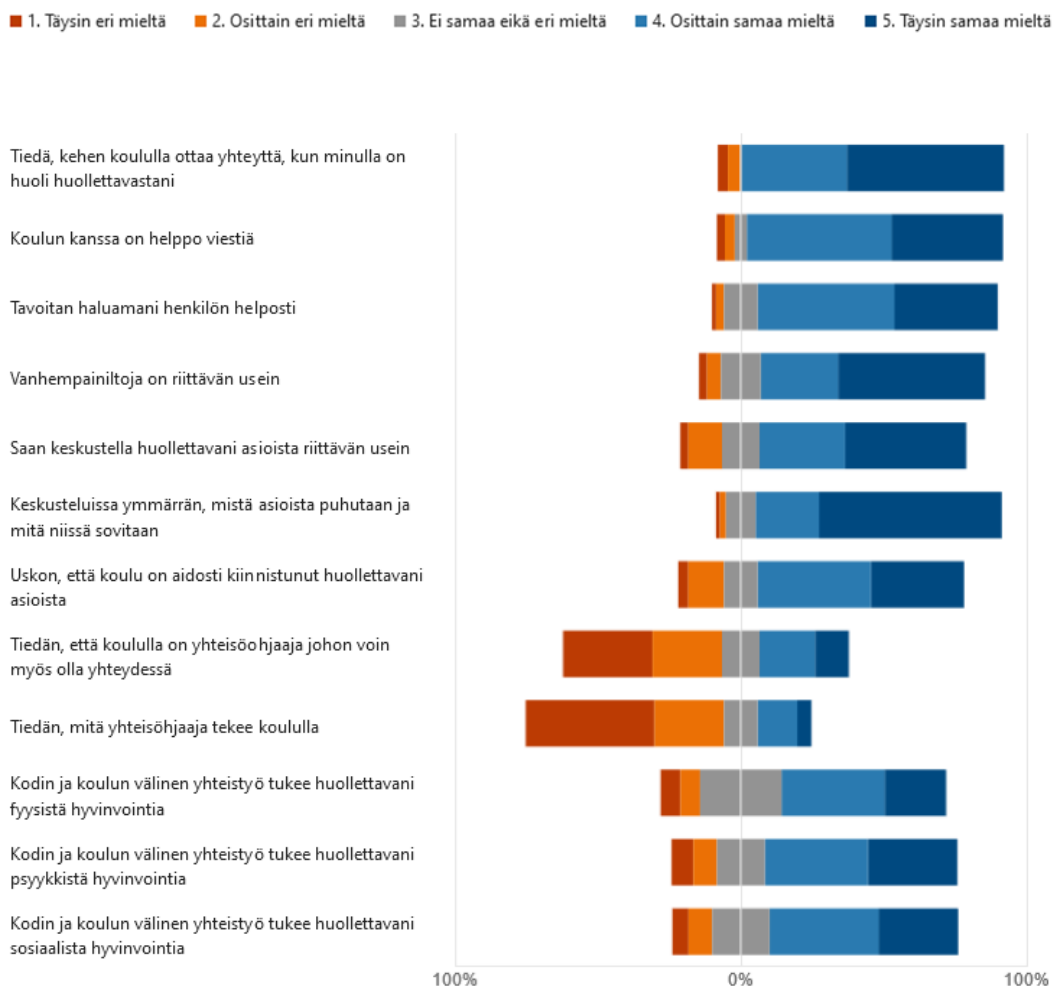

KUVIO 6. Kasvatusyhteistyön merkittävin toteuttaja (n=144)

Kuviosta 7 on nähtävissä, että yleisellä tasolla vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä koulun toimintaan tilanteissa, joissa kasvatusyhteistyötä on tehty. Vanhemmilla on kokemus, että koulu on kiinnostunut heidän huollettaviensa asioista ja koulun viestintä kotien suuntaan on ymmärrettävää ja rakentavaa. Tärkeiden tiedotusasioiden jakaminen on hoidettu hyvin ja Wilman erilaisia ominaisuuksia hyödyntäen. Jos oppilaan asioissa on pidetty palavereja koululla, niiden sisältö on ollut ymmärrettävää ja huoltajalla on selvä kuva siitä, mitä häneltä ja oppilaalta odotetaan. Myös halutun koulun henkilökunnan jäsenen tavoittaminen koettiin helpoksi. Taustamuuttujien tarkastelu ei tuonut eroa väittämien vastauksiin.

3. Kysymys

Lisätietoja

KUVIO 7. Väittämät kasvatusyhteistyön nykytilasta (n=144)

Kouluyhteisöohjaajan rooli sen sijaan ei vanhemmille ole kyselyn mukaan kovinkaan selkeä. Kysymykseen ”Tiedän, että koululla on yhteisöohjaaja, johon

voin myös olla yhteydessä”, 31 % vastasi olevansa täysin eri mieltä. Seuraavaan kysymykseen ”tiedän mitä yhteisöohjaaja tekee koululla” 45 % vastasi olevansa täysin eri mieltä.

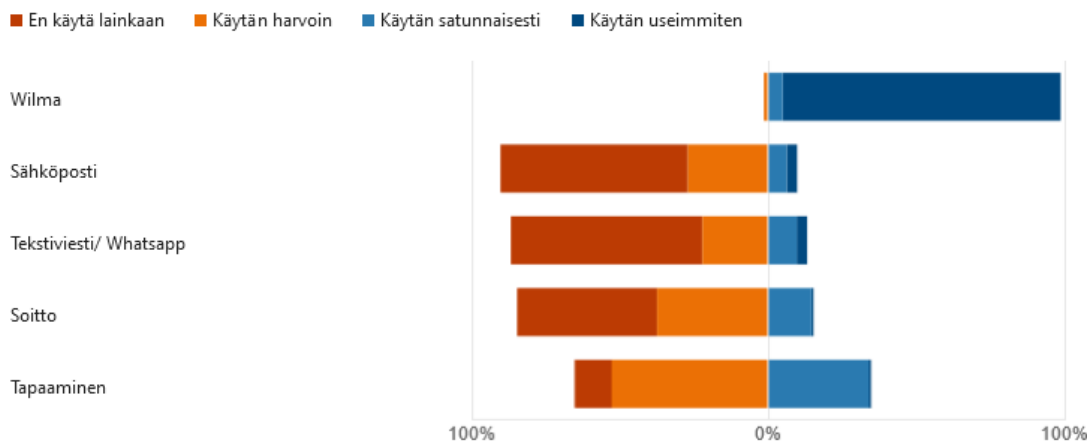
Toisaalta esille nousi seikka, ettei kaikkien oppilashuollonkaan työntekijöiden roolitus ole huoltajille täysin selvää. Kun selkeää käsitystä roolijaosta ei ole, vanhemmat ovat kokeneet yksinkertaisimmaksi tuoda asiansa luokanvalvojalle ja luottaneet tämän delegoivan asiaa eteenpäin, jos tälle on tarvetta. Käytännössä asiaa kuitenkin vaikeuttaa erilaiset salassapitosäädökset, joista vanhemmat eivät aina ole tietoisia. Oppilasasioiden käsittely yksilöllisellä tasolla ilman vanhemmat tai oppilaan itsensä suostumusta oppilashuollon kanssa ei ole mahdollista, vaikka konsultaatio nimettömästi toki on aina vaihtoehto.

”En erota yhteisöohjaajan, koulukuraattorin ja koulupsykologin rooleja, en tietäisi kehen olla yhteydessä ja siksi olisin yhteydessä luokanvalvojaan, jos tulisi tarve.”

Viestintätavoista Wilma on selkeästi myös vanhempien keskuudessa suosituin viestintäkanava. Näissäkään vastauksissa ei ollut koulu- tai luokkatasokohtaisia eroja. Kuvio 8 osoittaa, että valtaosa arvioi käyttävänsä Wilmaa ehdottomasti eniten viestiessään koulun kanssa. Tämä on linjassa koulun viestintäohjeistuksen mukaan, joka ohjaa suosimaan Wilmaa päivittäisessä yhteydenpidossa kodin ja koulun välillä. Sähköpostia tai tekstiviesti/ WhatsApp – viestejä on käyttänyt hyvin harva, 64 % vastaajista eikä käytä näitä lainkaan. Wilmaviestien jälkeen soitto tai tapaaminen olivat seuraavaksi käytetyimmät viestintätavat.

4. Alla lueteltuna on erilaisia viestintätapoja koulun kanssa. Arvioi niiden käyttöä väittämien mukaisesti

[Lisätietoja](#)

KUVIO 8. Väittämät viestintäkanavista (n=144)

Avoimissa kysymyksissä useampi vanhempi toi esiin, ettei koulu tarjoa muita vaihtoehtoja kuin Wilman käytön. Henkilökohtaisia tapaamisia toivottiin muutoinkin, kuin vain ongelmallisissa tilanteissa ja nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Tapaamiset ennaltaehkäisevästä näkökulmasta eivät vanhempien mukaan tällä hetkellä toteudu. Vanhemmat toivat ilmi, että kerran vuodessa käytävä oppimiskeskustelu jätti luokanvalvojan helposti etäiseksi eikä näihin tapaamisiin ollut varattu vanhempien näkökulmasta riittävästi aikaa.

”Ei oikein ole muita vaihtoehtoja kuin Wilman kautta viestiminen. Tapaamisia ei ole järjestetty. Mietin että voisi olla hyvä tässä heti seiskan aluksi olla keskustelu, sellainen jossa katsotaan miten on koulu käynnistynyt ym. Jossain vaiheessa pitäisi olla arviointikeskustelu mutta sellaisesta ei vielä tietoa.

5.1.1 Kasvatusyhteistyötä tukevat tekijät

Tuloksissa nousee esille kolme kasvatusyhteistyön kannalta positiivisesti vaikuttavaa tekijää: aito välittäminen, tuen oikea-aikaisuus sekä opettajakokaisuus.

Opettajan merkitys tuen tarpeen arvioijana on suuri. Ensisijaisesti opettajan on arvioitava opetuksellisen tuen tarvetta mutta vanhemmat kokivat, että oppilaan hyvin tunteva opettaja osaa puuttua myös muihin, esimerkiksi mielenterveyden haasteisiin tai sosiaalisten suhteiden tukemiseen tarvittaessa. Kuten jo mainittua, yksi kasvatusyhteistyötä tukeva tekijä on onnistunut vuorovaikutus kasvattajien välillä. Kasvattajien yhteinen päämäärä, oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi, ei aina tarkoita yhteisymmärrystä tarvittavista tukitoimista mutta kun vuorovaikutus on dialogista, asioista voidaan keskustella yhteisymmärryksen saavuttamiseksi. Opettajan rooli yläkoulussa on toki erilainen kuin alakoulussa. Jokaisella aineella on oma opettajansa ja yleiskuva nuoren tilanteesta saattaa helposti jäädä pirstaleiseksi. Tästä syystä luokan valvojan tulisi kiinnittää erityistä huomiota oppilaidensa asioiden seuraamiseen ja oppilaidensa tapaamiseen.

”Olen enemmän kuin tyytyväinen kodin ja koulun yhteistyöhön. Minulla on tunne että lapsestani välitetään ja opettajat tekevät hienoa työtä. Olen aina saanut tukea ja neuvoa , kun olen sitä tarvinnut. Vaikeatkin asiat ja huolet on selvitetty ja viety loppuun.”

”Ala-asteella kommunikoinnissa oli suuria haasteita,nyt yläasteella olen huomannut,että opettaja on todella paljon paremmin kartalla lasten keskinäisistä suhteista koulussa ja asioihin on tartuttu heti kun pientäkin ongelmaa on ja se on todella hyvä!”

Vanhemmat kokivat, että koulussa aidosti välitetään heidän lapsistaan ja että koulu tarttuu havaitsemiinsa huolenaiheisiin rohkeasti. Välittäminen näkyy rehellisyytenä ja suorina yhteydenottoina vanhempiin. Avoin keskustelu oppilaan asioista koetaan luottamusta lisäävänä tekijänä ja synnyttävän välittämisen kokemusta. Keskustelukynnys koettiin matalaksi, mikä mahdollistaa tuen ja avun oikea-aikaisuuden ja kevyempien tukimuotojen riittävyyden. Vastauksista tulee esille, että vanhemmat ovat tyytyväisiä siihen, että verrattain pienissäkin asioissa heihin ollaan yhteydessä, jos koulu kokee sen tarpeelliseksi.

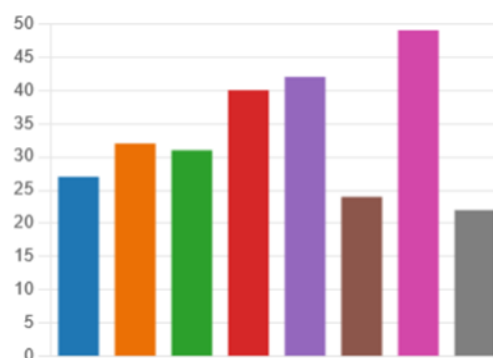
” Tuntuu, että vuosien varrella yhteistyö lisääntynyt huomattavasti, muttei liikaa. Opettajat selkeästi välittävät näistä nuorista ja tekevät korkealaatuista työtä sydämmellään.”

Kasvatusyhteistyön sujuvuuden lisäämiseksi vanhemmat arvioivat isoimpana tekijänä huollettavansa yksilöllisemmän huomioimisen. Tätä ajatusta oli täydennetty kommentteilla siitä, miten koulun on haastava arvioida nuoren tilannetta kokonaisuutena, kun koulu keskittyy lähinnä oppimisen asioihin. Muu – kohtaan vanhemmilla oli mahdollisuus kommentoida aihetta laajemmin ja täällä nousi esille parempi yhteistyö luokkien kesken esimerkiksi välituntitoiminnan ja yhteistuntien kautta. Toisaalta useampi vanhempi toi esille avoimessa vastauksessa, että yhteistyö on tällä hetkellä toimivaa ja että vanhemmat ovat tyytyväisiä sen tasoon. Kuvio 9 näyttää huoltajien mielipiteiden jakaantumisen siitä, mitä tekijöitä he pitävät kasvatusyhteistyön kannalta olennaisimpina. Kasvatusyhteistyötä sujuvoittavissa tekijöissä ei ollut eroja koulu - tai luokkatasoilla.

8. Kasvatusyhteistyön sujuvuutta lisääsi (voit valita useamman)

Lisätietoja

● Sujuvampi kommunikointi koul...	27
● Koulun henkilökunnan koulutus...	32
● Koulun aktiivisempi rooli	31
● Huoltajan aktiivisempi rooli	40
● Tiiviimmät mahdollisuudet kahd...	42
● Koulun henkilökunnan tiiviimpi ...	24
● Huollettavani yksilöllisempi huo...	49
● Muu	22

KUVIO 9. Kasvatusyhteistyötä sujuvoittavat tekijät (n=144)

5.1.2 Kasvatuskumppanuutta estävät tekijät

Suurimpana haasteena vanhemmat pitävät koulun huomion kiinnittymistä vain koulunkäynnin ja oppimisen sujumiseen. Toisin sanoen vanhemmat kokivat, että jos oppilaan koulumenestys on hyvää, hänen mahdollisuutensa saada tukea muhin ongelmiin ovat pienemmät. Vastauksissa tuodaan esille, että koulun kanssa on helppoa kommunikoida oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista mutta muunlaista keskustelua on joko vähän tai ei lainkaan. Vanhemmat toivoivat, että koulu näkisi oppilaan ja perheen tilanteen kokonaisuutena, jossa

koulun mahdollisuudet oppilaan tukemiseen muissakin kuin opillisissa asioissa on suuri. Tätä mahdollisuutta hyödynnetään vanhempien mielestä liian vähän.

”En ole tyytyväinen luokanvalvojaan, koska hän ei ole reagoinut wilma poissaoloihin ja oppilaan huonoon vointiin”

”Harmittaa robotin viestit poissaoloista, jotka ovat kaikki sairauspoissaoloja, mutta silti olisi kiva jos luokanvalvoja soittaisi ja kertoisi, että on tilanteen huomannut. Yhteydenottoja tasan nolla. Nuorella ei ole silti ongelmia menestymisessä, liekö tämä syy radiohiljaisuuteen”

Muita esille nousseita ajatuksia oli viestinnän yksipuolisuus ja yhdensuuntaisuus. Osalla vanhemmista oli kokemuksia, joissa koulun rooli on ollut lähinnä muistuttaja ja raportoija. Tällaisessa tilanteessa aidon kasvatuskumppanuuden syntyminen on mahdotonta, kun vanhemman kokemus hänen kuulemisestaan puuttuu. Jos viestintä on vain koululta vanhempien suuntaan tapahtuvaa, vanhemmat kokivat sen herkästi negatiiviseksi; syntyy kuvitelma siitä, että koulu ajattelee vanhemman olevan välinpitämätön lapsen opiskelusta tai käytöksestä koulussa.

”Koulun ja kodin yhteistyössä ei toteudu aidosti kasvatuskumppanuus, vaan koulun ote kotiinpäin on ohjeistaja, muistuttaja ja raportoija.”

”Jos koululla on henkilö joka tuntee nuoren ja vanhemmilla on yhteystiedot viestintä sujuu mutkattomasti. Jos taas nuorelle vieraampi henkilökunnan jäsen soittaa tai laittaa viestiä on ns. ”Rikkinäisen puhelimen” mahdollisuus todennäköisempi. Useammin puhelut ovat koulunsääntöjen kertaamista vanhemmalle ja jos vastaat kertomalla asioita lapsestasi, antaaksesi tietoa, se otetaan loukkauksena tai sitä ei arvosteta. On liian kiire hoitaa vain koulua koskeva asia pois päiväjärjestyksestä ja nuoren kokonaisvaltainen kuuleminen jää hyvin pinnalliseksi. Koulun kanssa sujuu, jos mukailee koulua ja on samaa mieltä. Aito ajatusten vaihto ei sovi vielä kukaan peruskouluun kuin harvan henkilökunnan jäsenen kohdalla. Olen miettinyt, että johtuuko se ajanpuutteesta vai enemmän siitä että puhutaan eri asioista. Koulu ei aina huomaa, että vanhemmalle asia on usein hyvin henkilökohtainen, kun taas koululle puhtaasti työtä. Jotta yhteistyö toteutuisi tasavertaisemmin on tehtävä enemmän kompromisseja”

Useammassa kommentissa todettiin myös, että pääasiallinen kasvatusvastuu kuuluu vanhempien mielestä heille itselleen ja toivottiin, että myös koulu arvostaisi enemmän vanhempien näkemyksiä ja ajatuksia. Esille tuotiin myös, että oireilevan nuoren kanssa myös vanhemmat toivovat kannustusta ja tukea tilanteen ratkaisemiseksi. Perheiden tilanteita toivottiin huomioitavan yksilöllisemmin ja näkevän tilanteita kokonaisvaltaisemmin. Koululla olisikin hyvät mahdollisuudet, kun ottaa huomioon erilaisten ammattiryhmien edustajat, joita koululla työskentelee. Moniammatillisten palavereiden järjestämistä toivottiin lisättävän.

Vastaajat kokivat vaikeaksi sellaiset tilanteet, joissa nuorella on ongelmia mutta hän pärjää silti koulussa hyvin. Monella oli sellainen vaikutelma, että kunhan kouluarvosanat ovat hyviä, koululla ei ole kiinnostusta tarttua tilanteeseen. Tästä vanhemmille piirtyi kuva välinpitämättömyydestä nuoren muita asioita kuin akateemista oppimista kohtaan. Vastauksissa muistutettiin kokonaistilanteen arvioinnin tärkeydestä ja koulun roolia myös sosiaalisten suhteiden ylläpitäjänä; jos poissaoloja kertyy paljon, se saattaa vaikuttaa myös nuoren kaverisuhteisiin. Vastauksia saatiin tasaisesti kaikilta kouluilta ja luokka-asteilta eikä näiden perusteella luokittelemalla löytynyt eroavaisuuksia tai jonkun erityisen tekijän korostumista.

” Vanhempi nuoren oireillessa koulussa tarvitsee usein kannustusta ja tukea, ei kyseenalaistamista. Koulu nuoren kuohuessa tarvii usein lisätietoa, perspektiiviä myös vapaa-ajalta, kokonaisemman näkemyksen nuoren tilanteesta. Vanhemmat tuntevat usein kyllä hyvin lapsensa kunhan saisivat äänensä kuuluviin tässä yhteistyössä joka on liian usein liian yksipuolista ja vanhanaikasta tähän aikaan”

5.2 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen

Vanhemmat toivovat, että heidän lapsensa nähtäisiin yksilönä, joilla on yksilöllinen elämäntilanne. Koulun rakenteissa toivottiin joustavuutta ja kykyä tehdä lapsen hyvinvointia tukevia päätöksiä, vaikka se ei olisikaan yleisen ohjeistuksen mukaista. Tästä esimerkkinä nousi esille uupuneen ja kuormittuneen oppilaan tukeminen esimerkiksi koulukuormaa keventämällä

väliaikaisesti tai valinnaisaineiden vaihtamisen/ lopettamisen mahdollisuus. Huoltajilla oli kokemus, että koulun rakenteet ovat kohtuullisen jäykkiä ja joustamattomia, minkä vuoksi yksilöllinen oppilaan tukeminen ei aina toteudu.

”Yksilöllisyyttä ja henkistä hyvinvointia ei oteta huomioon. Jos jokin valinnaisaine(joka valittu neljännellä luokalla) kuormittaa oppilasta henkisesti ja ahdistaa vaikuttaen muuhun opiskeluun luoden liikaa paineita, ei valinnaisainetta voi lopettaa koska henkinen kapasiteetti/ahdistus/kuormitus ei ole tarpeeksi pätevä syy, kun aineen arvosanat ovat kohdallaan.”

Koululla käytössä oleva Wilma-järjestelmä jakoi myös vanhempien mielipiteitä. Toisaalta se koettiin nopeaksi ja yksinkertaiseksi mutta toisaalta toivottiin myös enemmän mahdollisuuksia henkilökohtaisiin keskusteluihin. Wilman käytössä on myös paljon opettajakohtaisia eroja siinä, millaisia asioita kotiin raportoidaan ja millaisia tuntimerkintöjä käytetään. Myös vanhemmat kokivat hyvin eri tavalla käytännön jokapäiväisestä raportoinnista; osa koki tämän hyvänä mutta osan mielestä se tuottaa heille vain ylimääräistä kuormitusta. Vastauksista käy ilmi, että vanhemmat toivovat Wilman rinnalle joko kasvotusten tai puhelimitse tapahtuvaa keskustelua sillä Wilmassa käytävä viestintä jää vanhempien mukaan yleensä melko yksipuoliseksi ja etäiseksi. Erilaisten tulkintojen tekeminen kirjoitetusta tekstistä on helppoa eikä mahdollista tarkentavien kysymysten esittämistä reaaliaikaisesti. Usein asiat olisivat helpompia ja nopeampia hoitaa puhelulla kuin monta viestiä sisältävällä Wilmaviestiketjulla.

Wilmassa on käytössä poissaolorobotti, joka lähettää herätteet vanhemmille silloin, kun oppilas on ollut poissa 5 %, 10 % ja 20 % oppitunneistaan. Herätteet menevät myös luokanvalvojalle. Vanhempien mielestä on erikoista, ettei poissaoloihin puututa systemaattisesti eikä isoistakaan poissaolomääristä välttämättä olla kotiin yhteydessä. Tästä jää kuva, että joko koulun toimijat eivät seuraa oppilaidensa poissaoloja tai eivät ole kiinnostunut selvittämään, mistä nämä johtuvat.

”Opettajat käyttävät paljon Wilma merkintää ”muu viesti kotiin”. Se on ehkä yksinkertainen ja nopea tapa viestitellä kotiin, mutta ei välttämättä paras mahdollinen. Viestin tarkoitus voi käänntyä negatiiviseksi. Tulee tunne, että opettaja ajattelee, kotona ei olla kiinnostuttu, ei välitetä lapsen koulun käynnistä tai vanhempi on ”täysin pihalla”.”

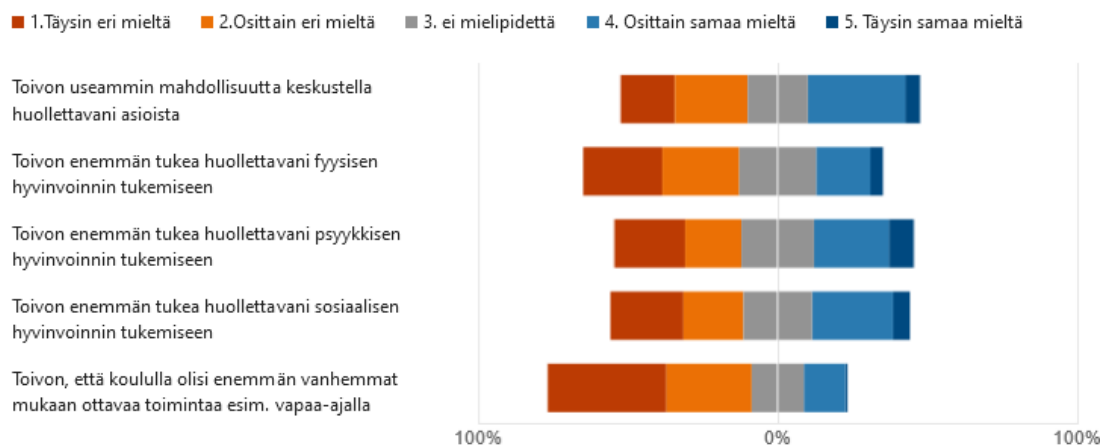
Esille tuotiin myös, että vanhempien kokemuksen mukaan tieto oppilaan asioista koulun eri toimijoiden välillä ei kulje toivotulla tavalla. Vanhemmat kertoivat kokemuksistaan, joissa oppilaan kokonaisvaltainen tukeminen ei ole toteutunut, sillä opettajan ja oppilashuollon henkilökunnan välinen tiedonsiirto ei ole, syystä tai toisesta, ollut onnistunutta. Vanhemmat toivat esille, että perheille on raskasta käydä läpi samoja, mahdollisesti hyvinkin vaikeita asioita jokaisen toimijan kanssa erikseen. Korostettiin tämän olevan erityisesti oppilaan näkökulmasta voimavaroja kuluttavaa. Koska eri toimijoita on useita, heidän yhteystietojensa löytäminen koettiin myös haastavana. Vanhemmat toivoivat selkeämpää viestintää eri toimijoista, heidän toimenkuvistaan sekä yhteydenottotavoista.

” Koululla toimii eri tahoja, joiden välillä tieto ei kulje johtuen esim. salassapitovelvollisuudesta. Olisi kuitenkin tärkeää, että tieto esim. kuraattorin, terveydenhoitajan ja opettajan välillä kulkisi kaikkiin suuntiin, eivätkä perheet joutuisi selittämään asioitaan uudestaan jokaiselle taholle erikseen. Erityisen tärkeää tämä tiedonsiirto olisi oppilaan hyvinvoinnin kannalta.”

”Wilmassa saisi lukea ainakin joidenkin henkilöiden kohdalla muutakin kuin opettajan nimi. Esimerkiksi terveydenhoitaja. Lapsella ei ollut terveydenhoitajan nimestä tietoa eikä myöskään meillä kotona”

Hyvinvoinnin osa-alueista eniten tukea koulusta toivottiin sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Väittämään ”toivon enemmän tukea huollettavani psyykkisen hyvinvoinnin tukemiseen” 33 % vastasi olevansa joko täysin tai osittain samaa mieltä. Myös väittämän ”toivon enemmän tukea huollettavani sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen” vastasi 33 % olevansa joko täysin tai osittain samaa mieltä, kun taas fyysisen hyvinvoinnin tukea toivoi vain 22 %. Vanhemmat toivovat myös useampia mahdollisuuksia keskustella huollettavansa asioista. Vuosittain järjestetään yksi oppimiskeskustelu luokanvalvojan kanssa, mikäli erillistä tarvetta ei ole. Vanhempia mukaan ottavaa toimintaa enemmistö ei toivoinut lisää mutta 38 % toivoi enemmän mahdollisuuksia keskustella huollettavansa asioista

7. Kysymys

[Lisätietoja](#)

KUVIO 10. Väittämät kasvatusyhteistyön tulevaisuudesta

”Omalla lapsellani ei ole toistaiseksi ollut ongelmia, joten yhteydenpitoa ei ole juurikaan ollut. Toisaalta, ehkä ongelmia ei jatkossakaan tulisi jos yhteistyö olisi tiivistä, silloin lapsi tietää, että koti ja koulu tapaavat ja keskustelevat asioista”

Kuviosta 10 voi päätellä, että tukea kaivataan enemmän psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen kuin fyysisen hyvinvoinnin. Tilanne saattaa heijastella yleistä tilannetta nuorten mielenterveysongelmien lisääntyessä; mielen hyvinvointitaitojen harjoitteluun ja opettamiseen kaivataan tukea, jotta mielenterveyden ongelmia voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä. Myöskin kehittämisteemaiset ajatukset ja mielipiteet olivat samankaltaisia taustamuuttujasta riippumatta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten tarkastelu

Kyselyn tuloksissa on melko paljon ristiriitaisuuksia siinä, miten paljon ja millaista tukea toivottaisiin. Osalla vastaajista tuntuu olevan suuri huoli siitä, ettei heidän huollettaviensa asioihin puututa eikä heidän ajatuksiaan kuulla. Myös henkilökohtaisesti ja kasvokkain tapahtuvia keskusteluja toivottiin yleisesti enemmän. Saattaa olla, että vain Wilman kautta tapahtuva viestintä jää helposti etäiseksi eikä luo totuudenmukaista kuvaa siitä, miten paljon oppilaiden asioista koulussa keskustellaan ja millaista työtä hyvinvoinnin eteen tehdään. Viestintä koettiin myös melko yksipuoliseksi; koululta lähinnä tiedotetaan tai jopa moititaan. Huoltajilla oli kokemus, että yhteistyö koulun kanssa sujuu, kun huoltajat ovat koulun kanssa samaa mieltä ja myötäilevät heidän ajatuksiaan. Tällaisessa toimintakulttuurissa aito kasvatusyhteistyö ei luonnollisestikaan toteudu.

Minkkisen tutkimuksessa (2015, 83) hän nostaa esille, miten suuri merkitys opettajalla on lapsen psyykkisen hyvinvoinnin tukijana ja opettajan antamalla tuella on vähentävä vaikutus jopa masennusoireisiin. Jos tämä tieto olisi jokaisen opettajan tiedossa, voisi vaikuttavuus kasvatusyhteistyölle olla valtaisa. Kellekään opettajista ei varmasti tule yllätyksenä, että heidän roolinsa lasten ja nuorten elämässä on suuri. Harva kuitenkaan on varmaan tullut pohtineeksi sitä, miten kauaskantoisia seurauksia heidän tekemällään työllä voi olla. Koska tuleme dialogiin aina omassa persoonassamme ja henkilökohtaisista lähtökohdista, kaikilla osapuolilla pitäisi olla yhtäläinen ymmärrys siitä, että keskustelijat ovat keskenään samanarvoisia. Vaikka dialogi ei tarkoita täyttää yhteisymmärrystä, on sen ytimessä kuitenkin aktiivinen, myötäilevä kuunteleminen (Sitra, 2018). Kyselyn useissa avoimissa vastauksissa pohdittiin opettajan persoonan merkitystä kasvatusyhteistyön kannalta ja se varmasti onkin suurin yksittäinen, yhteistyötä edistävä tekijä. Vanhemmat nostivat esille tekijöitä kuten aito kiinnostus, asioihin tarttuminen sekä avoin viestintä sellaisiksi ominaisuuksiksi, joita he opettajissa arvostivat.

Toisaalta huoltajilta nousi huolta siitä, että koulu ei usko heidän olevan aidosti kiinnostuneita nuoren asioista tai ettei näillä ole totuudenmukaista käsitystä siitä, mitä nuoren elämässä tapahtuu. Koulun toivottiin muistavan, että he ovat ensisijaisia asiantuntijoita huollettavansa asioissa ja toivoivat, että myös heidän mielipiteitään kunnioitettaisiin. Koulun jäykät rakenteet estävät vastaajien mukaan kasvatuskumppanuuden toteutumista, sillä yksilötasoisia päätöksiä on haastavaa tehdä eikä koululla välttämättä ole edes mahdollisuuksia järjestää sellaisia tukitoimia, joita nuori tarvitsisi. Jos tilannetta peilataan Minkkisen hyvinvointimalliin, huoltajan ja koulun välinen vuorovaikutus voidaan sijoittaa hoivakehälle. Minkkinen katsoo (2015, 64) että sähköisten viestintävälineiden kautta tapahtuvaa kommunikaatiota voidaan pitää sellaisena hoivana, joka lapsen hyvinvointiin välillisesti vaikuttaa. Toisaalta taas tällainen keskustelu ei edesauta dialogisen suhteen syntymistä. Tässä valossa voisi siis pohtia, olisiko syytä ensin panostaa toimivan kasvatuskumppanuussuhteen luomiseen ja kun tämä on kunnossa, voidaan siirtyä myös sähköisten välineiden käyttöön?

Huoltajilla vaikuttaa olevan yleisesti ymmärrys siitä, että he ovat viime kädessä vastuussa huollettaviensa asioista. Opettajien ensisijainen työ on opettaa mutta koulun mahdollisuuksia nuoren elämän tukemisessa ei selvästi hyödynnetä vastaajien mielestä tarpeeksi. Koulu ja sen yhteisö onkin nuoren sosiaalisen elinpiirin suurin tekijä, joten sosiaalisen hyvinvoinnin tukijana koulun merkitys on suuri. Halu kuulua osaksi yhteisöä on yksi ihmisen perustarpeista ja nuoruusiässä sen merkitys korostuu. Murrosiän myötä tapahtuva irtaantuminen vanhemmista ja oman elinpiirin etsiminen saattaa johtaa harkitsemattomiinkin yrityksiin tulla hyväksytyksi ryhmän jäseneksi.

Minkkinen toteaa omassa tutkimuksessaan, että suomalaiset lapset ja nuoret viihtyvät koulussa todella huonosti verrattuna muihin eurooppalaisiin ja ilmiö on ollut nähtävissä jo 1970 - luvulta alkaen. (Minkkinen 2015, 40.) Tutkimuksia aiheesta on vähäisesti, mutta olemassa olevissa tutkimuksissa nousee esille mm. epäviihtyisät tilat, pelot koulukiusaamisesta, vähäiset vaikuttamismahdollisuudet sekä epärealistiset odotukset (Harinen & Halme 2012, 4). Jos näitä katsotaan hyvinvoinnin näkökulmasta, voidaan huomata, että syyt kattavat kaikki hyvinvoinnin osa-alueet. Minkkinen pohtii, että kun lukeminen ja laskeminen on alaluokkien jälkeen opittu, eivät ylemmät luokat pysty tarjoamaan enää

vastaavanlaisia, motivoivia oppimisen kokemuksia (2015, 76). Jos siis oppilaan kannalta mieluisa sosiaalinen ilmapiiri on isommassa roolissa kouluun lähdön mielekkyydessä kuin itse oppimistulokset, luulisi niiden vahvistamisen olevan ensisijainen keino, kun mietitään keinoja kouluviihtyvyyden parantamiseksi.

Kouluviihtyvyys liittyy myös kyselyssä esille nostettuihin koulupoissaoloihin. Vaikka niihin puuttumiseen on olemassa työmalli, jota kaikkien tulisi noudattaa, kyselyn tuloksista on pääteltävissä, ettei näin todellisuudessa ole. Erityisen huolestuttavalta kuulostaa tilanne, jossa oppilaan akateeminen koulumenestys takaa sen, ettei poissaoloihin puututa. Koska koulun tulee tukea oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, ei nuoren tilannetta voida tarkastella vain koulumenestyksen näkökulmasta. Kouluterveyskyselyn mukaan joka viides kahdeksasluokkalaisista tytöistä koki masennusta tai ahdistusta ja näiden tulkittiin johtuvan erityisesti nuorten kokemista paineista menestymiseen ja pärjäämiseen koulussa. (Yle 2020).

Kyselyn vastauksista on nähtävissä, että kokemukset ovat hyvinkin yksilöllisiä. Siinä missä yksi kokee Wilma järjestelmän käytön helpoksi ja yksinkertaiseksi toinen näkee sen hankalana ja etäisenä. Erilaiset digitaaliset työkalut helpottavat arkea, mutta eivät voi täysin korvata henkilökohtaista kontaktia toisen ihmisen kanssa. Mahdollisuuksia henkilökohtaisiin tapaamisiin toivottiin yleisesti enemmän ja hyvin matalalla kynnyksellä: huoltajat toivoivat, että heidän nuorensa asioihin puututtaisiin mahdollisimman nopeasti ja kevyillä tukitoimilla. Koulun eri toimijat koettiin omien alojensa ammattilaisina, mutta näiden välille toivottiin avoimempaa ja sujuvampaa yhteistyötä.

Haasteena kyselyn tuloksista nousee esille oppilaan yksilöllinen huomioiminen. Koulun rakenteet koettiin jäykiksi ja joustamattomiksi, jolloin oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden huomioiminen voi olla käytännössä jopa mahdotonta. Kouluilta puuttui sellaisia työntekijöitä ja palveluita, jotka mahdollistaisivat esimerkiksi tiiviimmän yhteydenpidon henkilökohtaisesti oppilaan kanssa. Joustamattomia käytäntöjä arvosteltiin hyvinkin kriittisesti. Huoltajat toki toivoivat, että heidän huollettavansa nähtäisiin ensisijaisesti yksilönä, joiden tarpeet saattavat olla hyvinkin vaihtelevia.

Kasvatuskumppanuuden näkökulmasta tuloksista nousee esille useampi tekijä, jotka huoltajien näkökulmasta kaipaisivat parannusta. Jos peilataan dialogisen suhteen tekijöihin (kuuleminen, kunnioitus ja luottamus), nousee opettajan persoona ja työote jälleen keskiöön. Huoltajat toivat esille, että jos opettajalla on aito kiinnostus nuoreen ja tämän asioihin, yhteistyö on parhaimmillaan sujuvaa ja myös kodin näkökulmia huomioiva. Tätä voidaan pitää ihannetilanteena, jossa oppilaan kanssa työskentelevät tahot yhdistävät tietämyksensä ja kokemuksensa ja suunnittelevat yhdessä ne toimet, joilla lasten parhaiten tuetaan (Kaskela & Kekkonen, 2006).

Henkilökohtaisten keskustelujen puute oli huoltajien näkemyksen mukaan se, johon kouluilta toivottiin parannusta. Jos henkilökohtaista kontaktia ei ole, ei aito kasvatuskumppanuus voi toteutua. Toisaalta kasvatuskumppanuuden rakentuminen vie myös aikaa, eikä voida olettaa sen muodostuvan automaattisesti. Siksi kerran vuodessa olevat kasvatuskeskustelut eivät vielä itsessään riitä kumppanuuden rakentumiseksi. (Järvinen ym., 2009.) Tämä toki on myös resurssikysymys, jossa palataan jälleen opettajan työnkuvaan. Jos luokassa on yli 20 oppilasta ja jokaisen huoltajan kanssa pitäisi käyttää aikaa kasvatuskumppanuuden rakentamiseksi, työajan rajat saattavat tulla helposti vastaan. Tällöin opettajan on luonnollisesti helpompaa turvautua Wilmajärjestelmään, jolla viestiminen tapahtuu nopeasti ja sujuvasti. Tämä saattaa kuitenkin jättää opettajan hyvin etäiseksi persoonaksi, yksittäiseksi toimijaksi, joka hoitaa niin sanotusti vain oman tonttinsa eli opettamisen.

Perusopetuslaki (628/1998) kuitenkin yksiselitteisesti sanoo, että koulun vastuulla on luoda edellytykset sille, että toimivaa kasvatuskumppanuutta voidaan toteuttaa. Vaikka kasvatuskumppanuus on toki kaikkien toimijoiden välistä yhteistyötä, koulun velvollisuus on huolehtia viime kädessä siitä, että sitä toteutetaan. Vaikka kyselyssä suoranaisesti ei kysytty, pitääkö väittämä huoltajien mielestä paikkaansa, voidaan tuloksista arvioida, ettei näin aina ole. Erityisesti tilanteet, joissa koulun ja huoltajien mielipiteet eroavat jyrkästi toisistaan, huoltajilla oli paljon kokemuksia siitä, että heidän mielipiteensä jätettiin täysin huomiotta. Tällaista tilanteessa huoltajan kuuleminen ei toteudu, eikä hyväksyvää, saati kunnioittavaa vuorovaikutusta synny (Kaskela & Kekkonen, 2006).

Tulosten tarkastelu koulu yhteisö ohjaajan työnkuvan kehittämisen näkökulmasta antaa osviittaa siitä, millaisia ammattilaisia kouluille huoltajien mielestä kaivattaisiin. Poissaolojen tiivis seuraaminen, nuoren ja huoltajan kanssa avoin keskustelu sekä aito välittäminen nuoren ja perheen asioista olivat teemoja, jotka nousivat esille tutkimuksen tuloksista. Vaikka poissaolojen seuraaminen on ensisijaisesti luokanvalvojan vastuulla, siihen puuttuminen voi opettajan näkökulmasta olla hankalaa. Koulu yhteisö ohjaajalla olisi loistava mahdollisuus olla linkkinä opettajan, oppilashuollon sekä nuoren ja tämän perheen välillä.

Koulu yhteisö ohjaajan työ liittyy hyvinvoinnin elementeistä selkeimmin sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen. Minkkinen on tehnyt omassa tutkimuksessaan havainnon, että koulun tarjoamalla sosiaalisen tuen puutteella oli selvä yhteys lapsen masennusoireisiin ja alttiuteen tulla koulukiusatuksi. Kodin tarjoamalla sosiaalisella tuella vastaavanlaista vaikutusta ei ollut. Lisäksi koulun sosiaalinen tuki ei ilmennyt vain oppilaiden yksilöllisissä kokemuksissa omasta hyvinvoinnistaan, vaan se lisäsi myös yhteisön kokemusta sen hyvinvoinnista, millä taas oli positiivisia vaikutuksia yksilön kokemukseen. (Minkkinen 2015, 68.) Minkkinenkin toteaa, että koulun merkitys sosiaalisen hyvinvoinnin tukijana on merkittävä.

Poissaolot puhuttivat paljon. Tästä näkökulmasta katsoen koulu yhteisö ohjaajan paikka yläkoululla on perusteltu: työn keskiössä on poissaoloihin puuttuminen ja niiden vähentäminen. Yhteisö ohjaajan tavoite on saada nuoret kiinnittymään koulu yhteisöihin ja tuottaa kokemus yhteisön jäsenenä olemisesta. Tätä kautta toivotaan myös koulupoissaolojen vähentyvän. Silti luokanvalvojan roolia ei voi väheksyä. Luokanvalvojan tehtävä on ohjata nuoren asia eteenpäin joko oppilashuollolle tai mahdollisesti muille toimijoille. Toki kenellä tahansa koulun aikuisella voi olla huoli nuoresta, jolloin hän on velvollinen asian eteenpäin viemään. Vaikka kiusaamisesta puhutaan tänä päivänä paljon, se ei nouse esille kyselyissä. Tätä voidaan pitää melko yllättävänä, sillä aihe on tunteita herättävä ja mielipiteitä jakava. Yleisesti koulut eivät ole saaneet kiitosta tavoista, joilla kiusaamistilanteita hoidetaan. On myös vaikea uskoa, etteikö kukaan näiden vastaajien huolettavista olisi kiusaamista kokenut. Ehkä tilanteet on sittenkin

hoidettu huoltajien mielestä mallikkaasti tai kysely ei tarjonnut suoraa mahdollisuutta nostaa kiusaamisen teemaa esille.

Koska tuloksista näkyy paljon ristiriitaisuuksia, voidaan päätellä, että henkilökohtaiset kokemukset ovat hyvinkin vaihtelevia. Toisaalta varmasti myös odotukset kodin ja koulun yhteistyölle ovat hyvin perhekohtaisia. Raja perheiden henkilökohtaisten asioiden ja nuoren tukitoimien välillä voi olla hieman vaikea määritellä ja siksi saattaa helposti syntyä kokemus siitä, että koulu puuttuu perheiden yksityisasioihin.

Melko huollettavana voidaan pitää ilmiötä, jossa koulu olisi kiinnostunut vain oppilaidensa oppimistuloksista. Kun tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi, ei missään tapauksessa voida keskittyä vain oppimistuloksiin. Onko mahdollista, että ns. haastavat oppilaat nousevat esille tuen tarvitsijoita niin voimakkaasti, että he vievät suurimman huomion? Millaista koulutusta opettajat tarvitsisivat, että huomioisivat paremmin vaikkapa hiljaiset ja hyvin pärjäävät oppilaat, jolla kuitenkin saattaa olla hyvinkin merkittäviä mielenterveyden haasteita?

6.2 Kehittämisehdotukset

Tutkimuksessa selvästi eniten esille nostettiin Wilman käytön haasteet. Toki on ymmärrettävää, että digitaalisten kanavien käyttö nykypäivän koulussa lisääntyy, sen tarkoitus on helpottaa opettajan työtä ja tarjota nopea keino välittää tietoa kodin ja koulun välillä. Voi kuitenkin olla, että opettajan on liiankin helppo tukeutua tähän järjestelmään, jolloin henkilökohtainen kontakti jää todella vähäiseksi. Jos tärkeitä ilmoitusasioita lisätään vain yleisinä tiedotteina eikä henkilökohtaisina viesteinä, ne jäävät helposti vanhemmilta huomaamatta. Koska tiedetään, että toimiva vuorovaikutus vaatii tutustumista ja keskinäisen luottamuksen syntymistä, ei tällaista tilannetta voida pitää kasvatusyhteistyön kannalta toimivana ratkaisuna (Karila, 2006, 97). Opettajia tulisi auttaa tunnistamaan sellaiset huolta nostattavat seikat, joihin päästäisiin käsiksi jo matalan kynnyksen puuttumisen välineillä. Samanaikaisesti opettajia tulisi kannustaa pohtimaan, kaipaako asia henkilökohtaista kontaktia huoltajan kanssa esimerkiksi puhelinoiton muodossa.

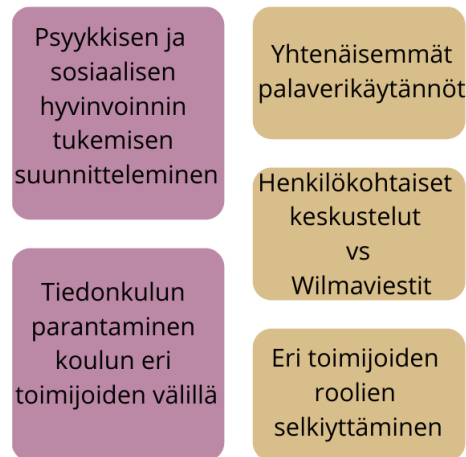
Kouluilla tulisi olla yhtenäiset käytännöt erilaisten yksilöllisten oppilaspalaverien järjestämiseksi. Lisäksi tulisi olla ulkopuolista seurantaä siitä, että näitä ohjeita myös noudatetaan. Vastauksissa nostettiin useasti esille, että huoltajien mielestä nuoria vastuutetaan ehkä jo liikaakin omista asioistaan ja koulunkäynnistään. Huoltajat korostivat, että he ovat kuitenkin kiinnostuneita lapsensa koulunkäynnistä ja tämän tukemisesta, mutta jos tieto ei koulusta kulje kotiin asti, on vaikeaa puuttua kotoa käsin koulussa ilmeneviin ongelmiin.

Koulujen olisi syytä tehdä enemmän töitä sen eteen, että koulun eri toimijoiden ja ammattikuntien roolit olisivat selkeämmin esillä myös huoltajille. Jos esimerkiksi oppilashuollon toimijoiden roolit olisivat selkeämmät, heihin voisi olla yhteydessä matalammalla kynnyksellä. Selvää on, että kaikki huoltajat eivät osallistu, syystä tai toisesta, vanhempainiltoihin, jolloin oppilashuollon esittäytyminen vanhempainilloissa ei selkeästikään ole riittävää. Informaatiota näistä asioista on varmasti saatavilla, mutta se ei vanhempien näkökulmasta ole helposti saavutettavissa.

Selkeässä roolissa oli myös huoltajien ja opettajien väliset henkilökemiat. Tietenkin on ymmärrettävää, että persoonalla on paljon merkitystä, kun luodaan dialogista suhdetta. Kysymys siis onkin, miten päästäisiin toimivaan kasvatukseen yhteistyöhön siitä huolimatta, millaiset persoonat yhteistyötä tekevät? Huoltajat toivat esille myös, että tieto ei kulje sujuvasti näiden eri toimijoiden välillä. Tähän liittyy toki useita erilaisia salassapitovelvollisuuden seikkoja, joka hankaloittaa tiedon kulkemista. Mahdollisuuksia opettajien ja oppilashuollon henkilökunnan välillä tapahtuvalle keskustelulle tulisi lisätä, esimerkiksi avoimilla konsultaatioajoilla tai yhteisillä keskusteluhetkillä. Tälle tulisi varata erillistä aikaa, sillä kiireisessä arjessa on helppo keskittyä vain omaan työhönsä ja yhteistyö ilman erikseen varattuja aikoja voi jäädä vähäiseksi.

Hyvinvoinnin osa alueista eniten huomiota sai psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen. Ahtola huomauttaa kirjassaan, että syrjäytymisen ehkäisyssä suurin työ tehdään alakoulussa, peruskoulun päätyttyä siinä ollaan jo pahasti myöhässä (Ahtola n.d). Yläkoulu on siis kirjaimellisesti viimeinen hetki puuttua mahdolliseen syrjäytymiseen. Myös väestötutkimus osoittaa, että noin puolet aikuisilla

ilmenevistä mielenterveyden häiriöistä on saanut alkunsa jo alle 14 - vuotiaana (THL 2024). Jos pohdimme psyykkisen hyvinvoinnin tukemista tämän tiedon valossa, nousevat erilaiset hyvinvointitaidot sekä mielenterveyden tukeminen suureen rooliin. Koulun merkitys ennaltaehkäisevän mielenterveystyöntekijänä ei ole mitätön, vaan työtä tulisi tehdä systemaattisesti ja suunnitelmallisesti.

KUVIO 11. Viisi pohdittavaa seikkaa kouluille

Kuvioon 11 on koottu havainnollistettuna viisi kappaletta tutkimuksessa havaittuja seikkoja, joihin koulut voivat tarttua. Kuvioon on nostettu kehitysehdotuksiksi sellaiset asiat, joihin huoltajilta tuli selkeitä toiveita ja jotka olisivat tutkijan käsityksen mukaan toteuttavissa. Nämä ovat

1. Suunnitelma siitä, mitä koulu voi tehdä nuorten psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseksi
2. Tiedonkulun parantaminen koulun eri ammattilaisten välillä luomalla rakenteisiin esimerkiksi yhteiset konsultaatio - tai palaveriajat
3. Opettajan harkinta siitä, käyttääkö Wilmaviestiä vai olisiko syytä henkilökohtaisemmalle kontaktoinnille
4. Selkeämmät, yhtenäiset palaverikäytännöt: millaisissa asioissa oppilaan asioissa kokoonnutaan -> huoltajilta toive tarttua nykyistä aiemmin oppilaan asioihin
5. Koulun eri toimijoiden roolin selkiyttäminen huoltajille

SKY-hanke itsessään on jo päätynyt ja sen loppuraportti julkaistu. Tässä raportissakin painotetaan, että kodin ja koulun tekemä yhteistyö on merkittävä osatekijä koulupoissaoloja vähennettäessä. Hankkeen aikana Perusopetuslakiin lisättiin pykälä, joka vaatii oppilaitoksia tekemään poissaoloja ennaltaehkäisevää työtä ja laatimaan suunnitelma niihin puuttumiseksi. (Karvi 2023, 102–103.) Alun perinkin hankkeen tarkoitus oli paitsi luoda koulu yhteisöohjaajan työnkuvalle selkeät raamit, myös juurruttaa sitouttava koulu yhteistyö osaksi koulujen arkea. Tämän vuoksi alusta alkaen tavoitteena oli tämänkaltainen lakimuutos, jolla työn jatkuminen voidaan turvata. Vaikka hanke päättyi, koulu yhteisöohjaajat jatkavat edelleen työtä koulun arjessa mutta useassa kunnassa tällä hetkellä haasteena on työn rahoittaminen. Kun hankeraha päättyi, jäi koulu yhteisöohjaajien palkkaus kuntien vastuulle ja vaikka palaute hankkeesta oli hyvää ja työ nähtiin merkitykselliseksi, taloudelliset seikat saattoivat estää työn jatkamisen tietyissä kunnissa. Tästä syystä ammattikuvauksen saaminen lakitasolle on edellytys sille, että tämänkaltaista työtä tehdään myös jatkossa ja sitä tarjotaan jokaisessa oppilaitoksessa.

Myös tämän tutkimuksen tuloksissa voidaan nähdä monta huoltajien esille nostamaa seikkaa, joiden ratkaisut voisi sisällyttää koulu yhteisöohjaajan työhön. Erityisesti esille on noussut sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen, mihin liittyvät sekä kouluun kiinnittyminen, kouluviihtyvyys, poissaolot sekä mielekkäiden sosiaalisten suhteiden tukeminen. Nämä kaikki liittyvät läheisesti koulu yhteisöohjaajan työnkuvaan, mutta opinnäytetyön tulokset vahvistavat, miten merkityksellistä tämä työ on jo pelkästään huoltajien näkökulmasta. Vaikuttavuus oppilaiden keskuudessa lienee vieläkin suurempi.

7 POHDINTA

7.1 Tutkimustulosten pohdinta

Tuloksista on selvästi nähtävissä, että huoltajat kyllä ovat kiinnostuneita toteuttamaan kasvatusyhteistyötä koulun kanssa, mutta sen muodot vaatisivat vielä tarkastelua. Toisaalta nykyinen trendi luokkakokojen suurentamiselle ei ennusta hyvää kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle; jos luokassa on reilusti yli 20 oppilasta, jokaisen huoltajan kanssa toimivan suhteen luominen on käytännössä mahdotonta. Opettajan työaika on rajallinen, mutta miten voitaisiin löytää se ”minimivaatimus”, jonka tekemällä saataisiin luotua avoin keskusteluyhteys oppilaan asioissa? Lisäksi olisi syytä käydä keskustelua siitä, mitä hyvinvoinnin tukeminen jokaisen oppilaan kohdalla käytännössä tarkoittaa. Huoltajilla saattaa olla hyvinkin eriävät näkemykset siitä, mitä heidän lapsensa tarvitsee ja millaisen tason suorittamiseen sekä he että nuori itse on tyytyväinen. Emme voi lyödä yksiselitteistä toimintamallia, joka sopisi kaikille, vaan kaikkien oppilasta ympäröivien aikuisten tulisi löytää halu etsiä yhdessä ratkaisuita ja keinoja oppilaan tukemiselle (Hamilton ym. 2003, 232).

Hallitus esitti suuria budjettilisäyksiä perusopetukseen vuodelle 2024. Opetusministeri Anna-Maija Henriksson kertoi, että rahoituksen tarkoitus on taata entistä yhtenäisemmät koulutusmahdollisuudet asuinpaikasta riippumatta ja lisätä kouluille aikuisia. (Valtioneuvosto, 2023.) Opettajien ammattijärjestö OAJ kuitenkin kritisoi vahvasti hallituksen vuosina 2011–2019 tekemiä leikkauksia koulutuksen rahoitukseen ja vaikka nyt rahoitusta ollaan taas lisäämässä, OAJ huomauttaa, että se ei yksin riitä paikkaamaan jo tapahtuneita vahinkoja. Lisäksi kaavailut lisärahoitukset on toteutettu pääosin vastuita lisäämällä jo nykyisten tehtävänkuvien sisälle eikä esimerkiksi kehitystyöhön ole osoitettu varoja. OAJ peräänkuuluttaa pitkän aikavälin suunnitelmaa, jolla koulutukseen panostettaisiin rahallisesti ja lisättäisiin sen vaikuttavuutta. Kritiikin kohteena ovat myös erilaiset hankkeet, joiden perimmäinen tarkoitus varmasti on hyvä, mutta jotka jäävät usein liian lyhyiksi ja irrallisiksi kokonaisuuksiksi. (OAJ n.d.) Suomen menestys PISA- tutkimuksissa on myös laskenut tasaisesti vuodesta 2006 lähtien. Vuoden 2022 tutkimuksessa selvisi, että edelliseen, vuonna 2018 tehtyyn tutkimukseen

verrattuna suomalaisten lasten lukutaito oli laskenut merkittävästi. Myös matemaattiset taidot olivat selvästi heikentyneet. (OKM n.d.) On vaikea olla pohtimatta, millaista tulevaisuutta suomalaiselle koulujärjestelmälle kaavaillaan. Haluammeko keskittyä vain oppimistulosten parantamiseen vai ajatella aihetta laajemmassa mittakaavassa, jossa oppimistulokset toki edelleen ovat merkittäviä mutta koulun rooli oppilaan elämässä paljon suurempi. Jos panostaisimme riittävään oppilashuoltoon, lisäisimme kouluille turvallisia ja läsnä olevia aikuisia, tarjoaisimme opettajille koulutusta kasvatuskumppanuuden rakentamisesta ja ottaisimme hyvinvoinnin eri osa-alueiden tukemisen suurempaan rooliin opetusohjelmassa, voisi tulevaisuudennäkymä olla hyvinkin erilainen.

Koko Suomi järkyttyi, kun huhtikuun alussa uutisoitiin Vantaalla sattuneesta kouluampumisesta. Tapaus on Suomen mittakaavassa harvinainen muttei valitettavasti ainutkertainen. Tapaus nosti jälleen otsikoihin lasten ja nuorten lisääntyvän pahoinvoinnin sekä koulukiusaamisen vaikutukset lasten psyykelle. Oikeuspsykologi Tom Pakkanen kertoo haastattelussa, että koska tällaisten tapahtumien ennustaminen yksilötasolla on äärimmäisen hankalaa, ellei jopa mahdotonta, tulisi ennaltaehkäiseviin toimiin panostaa huomattavasti enemmän mitä tällä hetkellä. Pakkanen pohtii, että erityisesti kouluilla olisi oltava enemmän työkaluja tunnistaa apua tarvitseva lapsi ja selvittää, onko tuen tarvetta myös vanhemmuudessa. Hän toivoo myös, että jos lapsi tuottaa väkivaltaista puhetta, tämä otettaisiin tosissaan ja siihen puututtaisiin välittömästi. (Lääkärilehti 2024.) Tämä vahvistaa jälleen ajatusta siitä, miten valtava mahdollisuus koululla olisi tarjota sekä ennaltaehkäisevää työ esimerkiksi juuri tunnetaitoja opettamalla ja lisätä tätä kautta myös kykyä sopeutua erilaisiin muutoksiin. Matalan kynnyksen apua voitaisiin tarjota tehokkaammin, jos oppilashuollon resurssit olisivat kunnossa, koulu yhteisöohjaajan työ vakiintuisi osaksi koulujen ammattihenkilöstöä, opettajia koulutettaisiin tunnetaitojen opetukseen sekä havaitsemaan pahoinvointiaan oireilevat lapset ja nuoret entistä varhaisemmassa vaiheessa.

7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön tekemisen pohjana ovat olleet tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeet, tarkoitus on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä. Ohjeissa painotetaan huolellisuutta ja tarkkuutta sekä rehellisyyttä. Tiedonkeruumenetelmät on valittu eettisesti kestäviksi ja on pyrkinyt avoimuuteen kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Aiemmin tehdyt tutkimukset sekä muut kirjalliset lähdeviittaukset on merkitty tutkimukseen asiaan kuuluvalla tavalla ja niiden tarkemmat tiedot löytyvät lähdeluettelosta. Lähteitä on pyritty hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti mutta myös kriittisesti tarkastellen huomioon esimerkiksi tutkimusten ikä ja yleinen sovellettavuus nykypäivän yhteiskuntaan. (Tutkimuseettinen tiedekunta 2023.)

Kun opinnäytetyön aihetta on ensimmäisiä kertoja pohdittu, koulu yhteisöohjaajan työtä kehittävä hanke oli juuri aloitettu. Työnkuva vaikutti kiinnostavalta ja sellaiselta roolilta, millainen yläkouluilta puuttui: luotettava aikuinen, jolla olisi aina aikaa kuunnella. Lisääntyvät poissaolomäärät olivat myös huolestuttaneet yläkouluja jo jonkin aikaa, ja koulu yhteisöohjaajan työnkuvan keskiössä olikin juuri poissaoloihin puuttuminen. Vaikka varsinaista yksilötyötä koulu yhteisöohjaaja ei voi tehdä, nuorilla on usein tapana valita itse se aikuinen, jolle he haluavat asioistaan kertoa. Koulu yhteisöohjaajan on osattava ohjata oppilas tarvittaessa esimerkiksi oppilashuollon tuen piiriin.

Aineisto kerättiin niin, että siihen vastaaminen tapahtui täysin anonyymisti. Vastauksista ei voida erotella yksittäisen henkilön. Koska kyselyn toimittamisesta huoltajille huolehtivat rehtorit ei tutkijalla näin ollen ole missään vaiheessa tutkimusta ollut pääsyä tutkittavien henkilötietoihin. Lomakkeisiin vastaaminen tapahtui Forms -alustalla, joka automaattisesti löi vastauksista yhteenvedot ja kaaviot. Kyselyyn vastaaminen perustui täysin vapaaehtoisuuteen, vaikka se muistutus viestin kera vielä uudemman kerran vanhemmille lähetettiin. Saateviestissä tuotiin selvästi esille tutkimuksen tavoite ja tarkoitus sekä tutkijan yhteystiedot mahdollisia lisäkysymyksiä tai muita yhteydenottoja varten.

Yläkouluikäisten nuorten huoltajien ja koulun välistä kasvatusyhteistyötä on tutkittu todella vähän. Kasvatusyhteistyötä kuvaavat tutkimukset keskittyvät lähinnä varhaiskasvatukseen, mikä toki on ymmärrettävää, sillä siellä kasvatusyhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin yläkouluissa. Tämä ei silti poista sitä tosiasiaa, etteikö tällaista työtä tehdään myös yläkoulun puolella. Vanhemmat valikoituivat tutkimusjoukoksi, sillä tutkijalla oli käsitys, että heidän ääntään ei aiheesta ole tarpeeksi kuultu.

Kuten luvussa 4 on esitelty, vastausprosentti kyselylle oli noin 9,5 %. Kappalemäärällisesti vastauksia saatiin 144. Tällaista vastausmäärää oli mielekästä lähteä tutkimaan, vaikka vastausprosentti jäikin alhaiseksi. Saattaa olla, että Wilman kautta lähetetty kysely ei tuntunut tarpeeksi henkilökohtaiselta tai aihe ei koskettanut riittävän suurta vastaajien joukkoa. Kysely saattoi tuntua liian vaivalloiselta täyttää, vaikka lomaketta laadittaessa se yritettiin laatia mahdollisimman helposti lähestyttäväksi.

Määrällisesti eniten vastaajien oli Nokianvirran yläkoulusta, lähes puolet vastaajista. Tälle ei tutkija löytänyt yksiselitteistä vastausta, oppilasmäärältään kaikki yläkoulut ovat keskenään melko samankokoisia. Tutkija uskoo kuitenkin, että vastaukset edustavat suurilta linjoiltaan nokialaisten yläkouluikäisten oppilaiden vanhempien mielipiteitä; vastauksista löytyi selkeitä linjoja läpi kaikkien yläkoulujen ja vaikka ristiriitaisuksiakin oli, tuloksista saatiin nostettua esille kehitysehdotuksia niin koulun kuin hankkeenkin näkökulmasta.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa tutkija on kiinnittänyt erityistä huomiota omaan asemaansa ja sen mukanaan tuomiin ennako-odotuksiin. Tutkija työskentelee itse koulun opiskeluhollossa koulukuraattorina, joten koulun toimintamallit ovat tutkijalle hyvin tuttuja. Puolueettomuus aineiston käsittelyssä ja tulkinnassa ovat olleet opinnäytetyötä tehdessä erityiset huomion kohteet, tutkija on pyrkinyt parhaansa mukaan keskittymään tutkimusmateriaalista löytyvään dataan ja jättämään pois henkilökohtaiset mielipiteet tai kehitysehdotukset. Opinnäytetyötä kirjoittaessa on kirjallisiin lähteisiin viitattu asianmukaisesti tekstissä, täydellinen lähdeluettelo löytyy opinnäytetyön lopusta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.)

Reliabiliteetti ja validiteetti liittyvät käsitteinä nimenomaan määrällisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Lyhyesti kuvattuna validiteetti tarkoittaa, onko tutkimuksen aineistonkeruussa käytetyllä menetelmällä kerätty sellaista tietoa, joka tutkimuskysymyksen kannalta on olennaista. Eli onko tutkittu sitä, mitä tutkimuskysymyksessä kysytään. (Tuomi ym. 2008, 160.) Reliabiliteetti taas kuvastaa, miten luotettava ja toistettava tutkimus on sellaisenaan, riippumatta tutkijan toiminnasta (Tilastokeskus, Käsitteet). Tässä työssä validiteetti on toteutunut, sillä aineistosta esiin nousseilla seikoilla on päästy vastaamaan kumpaankin alkuperäiseen tutkimuskysymykseen. Myös reliabiliteettia voidaan pitää toteutuneena. Tutkimus voitaisiin toistaa toisen tutkijan toimesta sillä esimerkiksi tutkijan vuorovaikutustaidoilla ei tämän tutkimuksen kannalta ole merkitystä.

Vaikka tutkimuslomaketta laadittaessa siihen on panostettu ja siitä on tehty useampi versio ennen lopullisen lomakkeen lähettämistä, jälkikäteen tarkasteltuna siitä voidaan löytää kohtia, joissa sitä olisi voitu parantaa. Avoimet vastausmahdollisuudet koskivat lähinnä aina edellä kyselyjä teemoja ja kysymyksen asettelu oli esimerkiksi ”haluisin vielä kommentoida edellistä aihetta”. Tänne on eksynyt sekaan yksittäisiä, ilmeisen henkilökohtaisia kokemuksia joistain koulun toimijoista ja suoraa palautetta näistä tapahtumista. Koulun olemassa olevia tukitoimia olisi voinut lomakkeella hieman avata, jolloin niiden laajuus olisi saattanut lisätä huoltajien näkemystä siitä, miten laajasti nuoren hyvinvointia koulun keinoin voidaan tukea. Näistä olisi sitten voinut vielä erikseen kysyä, miten paljon ovat käytössä ja kuinka niitä ylipäänsä on huoltajille esitelty.

Tutkija uskoo, että mielipidemittareilla tuotettu aineisto saataisiin kerättyä samanlaisena nyt, jos tutkimus toistettaisiin sellaisenaan. Avointen kysymysten vastaukset heijastelevat aina yksilöiden omia mielipiteitä ja kokemuksia, joten luonnollisestikin toisella vastaajajoukolla näistä voisi nousta esille vielä uudenlaisia näkökulmia. Sellaiset huoltajat, jotka kokevat yhteistyön koulun kanssa lähtökohtaisesti epämiellyttäväksi, saattoivat jättää kyselyyn vastaamatta vaikka nimenomaan heidän mielipiteillään olisi voinut olla merkittävä vaikutus tulosten osalta. Koska avointen kysymysten kysymyksenasettelu olisi voinut olla

selkeämpi, näkyy vastauksissa vahvasti henkilökohtaiset kokemukset, joista ei voi suuremman laajuuden johtopäätöksiä tehdä.

7.3 Jatkotutkimusehdotukset

Mielenkiintoista olisi kuulla nuoria siitä, miten he itse kokevat koulun roolin. Onko koululla tarpeeksi saatavilla olevia aikuisia, joilla on aidosti aikaa kiinnostusta ja kykyä kuuntelemiseen ja puuttumiseen? Onko todellisuudessa matalan kynnyksen apua saatavilla ja miten ennaltaehkäisevä työote näkyy kouluarjessa oppilaiden näkökulmasta?

Kiinnostavaa olisi myös tietää keitä koulun toimijoita oppilaat itse nostaisivat esille tärkeimmiksi henkilöiksi heidän omien asioidensa hoitamisessa tai millaisena huoltajien, ja koulun välinen yhteistyö nuorille näyttäytyy. Nuorilla saattaisi olla hyvinkin eriäviä mielipiteitä siihen, millaista yhteistyötä kodin ja koulun välillä he kaipaavat.

Tutkimuksessa ei eritelty yksilöllistä ja yhteisöllistä työtä, jota koulun henkilökunta oppilaiden kanssa tekee. Tutkimusta voisi jatkaa nostamalla paremmin esille yhteisöllisen työn näkökulman, ja sen merkityksen hyvinvoinnin tukijana. Kouluilla on hyvin eriäviä käytäntöjä siitä, miten yhteisöllistä työtä toteutetaan ja kuinka tiiviisti sitä tehdään. Myös tätä näkökulmaa varten koulu yhteisö ohjaajan työnkuvan kehittäminen on merkityksellistä, sillä hänen yksi työroolikseen on suunniteltu nimenomaan yhteisöllisen työn toteuttajaa. Kun oppilashuolto täyttyy yksilö kävijöistä, yhteisöllisen työn toteuttaminen heidän johdolla vähenee, vaikka se lainmukaisesti olisi heidän ensisijainen työtehtävänsä. Yhteisöllinen työ tukee ryhmäytymistä ja lisää osallisuuden tunnetta, jolloin sen voisi ajatella tukevan sosiaalista hyvinvointia niin koulun henkilökunnan kuin oppilaiden keskuudessa.

Kun koulu yhteisö ohjaajan työnkuva on vakiintuneempaa, tutkimus voitaisiin toistaa sellaisenaan. Näin voitaisiin vertailla erityisesti koulu yhteisö ohjaajan roolin tunnettavuutta ja merkitystä yhteistyön mahdollistajana. Toisaalta tutkimuksessa on myös sellaisia kysymyksiä, joiden mahdollisesti muuttuvia vastauksia ei suoraviivaisesti voida ajatella johtuvan koulu yhteisö ohjaajan

työskentelystä. Hedelmällisempää lienee tässä tapauksessa keskittyä yhteistyöhön nimenomaan yhteisöohjaajan ja vanhempien välillä sekä yhteisöllisen työn merkitystä koulupoissaolojen vähentämisessä.

LÄHTEET

Elovainio, M. Manderbacka, K. 2007. Miten sosiaaliset rakenteet oikein määrittävät terveyttä? Suomen lääketieteellinen aikakauslehti. Pääkirjoitus. Viitattu 29.02.2023

<https://journal.fi/sla/article/view/565/480>

Erkkilä, O. 2012. Hetki lyö. Dialogi ja sen syntyminen johtoryhmien työskentelyssä. Vaasan yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 16.3.2023.
https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7273/isbn_978-952-476-423-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Fadjukoff, P ym. 2022. Sosiaalinen hyvinvointi turvaa terveyttä. Sosiaalilääketieteen aikakauslehti. Viitattu 08.03.2024

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/86251/111453-Puheenvuoro%2c%20lektio%20tai%20muu%20ei%20vertaisarviointiin%20tarkoitettu%20kirjoitus-248683-1-10-20220922.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Haapala, E ym. 2016. Fyysisen aktiivisuuden ja fyysisen passiivisuuden yhteydet terveyteen ja hyvinvointiin lapsilla. Opetusministeriön julkaisu. Artikkli.

Hallituksen esitykset. 124/2000. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi perusopetuslain 11 §:n, lukiolain 7 §:n ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 ja 17 §:n muuttamisesta

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2000/20000142>

Hamilton, M. E., Roach, M. A. & Riley, D. A. 2003. Moving Towards FamilyCentered Early Care and Education: The Past, the Present, and a Glimpse of the Future. Early Childhood Education Journal 30, 232

Helsingin sanomat. 13.04.2021. Nuoret ansaitsevat modernia terveystiedon opetusta. Mieli-pidekirjoitus

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. (2009). Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja: Kirjavälitys

Kanerva, S. 2022. Luokanopettajien kokemuksia hyvästä vuorovaikutuksesta opettajan ja oppilaan välillä. Kokkolan yliopistokeskus. Pro Gradu - tutkielma

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/83410/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202210034762.pdf>

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 08.08.2023. Sitouttavan kouluyhteisötyön arviointi – Arvioinnin loppuraportti. Viitattu 05.04.2024
<https://www.karvi.fi/fi/julkaisut/sitouttavan-kouluyhteisotyön-arviointi-arvioinnin-loppuraportti>

Karila, K. 2006 .Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K., Karila, M., Alasuutari, M., Hännikäinen, A., Nummenmaa & H., Rasku-Puttonen (toim.), Kasvatusvuorovaikutus. Vastapaino.

Karvonen, S. Kestilä, L. Saikkonen, P. 2022. Suomalaisten hyvinvointi 2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145692/Suomalaisten%20hyvinvointi%202022%20verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Kaskela, M., & Kekkonen, M. (2006). Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes

Keistinen, T. n.d. Kansallinen mielenterveysstrategia. Viitattu 08.03.2024
<https://ratkes.fi/kansallinen-mielenterveysstrategia/>

Ketonen, E ym. 2020. Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen. Valtioneuvoston selvitys - ja tutkimustoiminta. Viitattu 08.03.2024
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162555/VNTEAS_2020_52.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kokko, K. 2022. Mitä on kokonaisvaltainen mielen hyvinvointi. Jyväskylän yliopisto. Gerontologian tutkimuskeskus ja liikuntatieteellinen tiedekunta. Artikkelit. Viitattu 08.03.2024
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/86285/1/Kokko_TUVJ-6-22.pdf

Korhonen, M. 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutuksessa. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kurenniemi, M. n.d. Ympäristökin vaikuttaa terveyteen. Stakesin ideakortti. Viitattu 28.08.2024
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77321/ideakortti1_00.pdf?sequence=1

Kämppe K, Nykänen M, Poijärvi M, Punna M, Tynjälä J. 2009. Kokemuksia ja näkemyksiä terveys tiedon opetuksesta yläkouluissa – Terveystiedon kehittämistutkimus osa I. Jyväskylän yliopisto

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417. Viitattu 13.01.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Laukka, P. 2022. Terveysliikunta – kuntoa, terveyttä ja elämänlaatua. Duodecim artikkeli. Viitattu 28.02.2024
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00934>

Lasten oikeuksien sopimus. Viitattu 14.05.2023
<https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/>

Leinonen, I. 2022. Ongelmana hyvinvointi. Kehysanalyysi hyvinvointi-osaston teksteistä Helsingin Sanomissa. Valtiotieteellinen tiedekunta, viestintä. Helsingin yliopisto. Pro Gradu-tutkielma
<https://helda.helsinki.fi/server/api/co/bitstreams/b26dce74-0fb1-4aa6-8137-92239d4c5413/content>

Lääkärilehti. 05.04.2024. Lapsi surmaa hyvin harvoin. Artikkel. Viitattu 27.04.2024
<https://www.laakarilehti.fi/terveydenhuolto/lapsi-surmaa-hyvin-harvoin/>

Mielenterveystalo.fi. n.d. Sosiaalisten taitojen tukeminen koulussa. Verkkosivu. Viitattu 08.04.2024
<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/neuropsykiatriset-vaikeudet/sosiaalisten-taitojen-tukeminen-koulussa>

Minkkinen, J. 2015. Lapsen hyvinvointimalli Lasten emotionaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet alakoulussa. Yhteiskunta - ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen Yliopisto. Akateeminen väitöskirja
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97204/978-951-44-9822-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

OAJ. n.d Koulutuksen rahoitus kuntoon. Verkkosivu. Viitattu 21.04.2024
<https://www.oaj.fi/politiikassa/koulutuksen-rahoitus/#opettajat-suomessa>

Opetushallitus. 01.08.2023. Opetushallituksen uutiset. Verkkosivut
<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteita-paivitetty-tavoitteena-ennaltaehkaista-jau>. Viitattu 29.02.2024

Opetushallitus. 14.12.2022. Lasten ja nuorten fyysisessä toimintakyvyssä merkittäviä alueellisia eroja. Tiedote. Viitattu 28.02.2023
<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/lasten-ja-nuorten-fyysisessa-toimintakyvyssa-merkittavia-alueellisia-eroja>

Opetushallitus. n.d Sitouttava koulu yhteisötyö. Viitattu 21.04.2024
<https://www.oph.fi/fi/hankkeet/sitouttava-koulu-yhteisoty>

Opetus ja kulttuuriministeriö. Pisatutkimus ja tulokset 2022. Verkkosivu. Viitattu 21.04.2024
<https://okm.fi/pisa-2022>

Perusopetuslaki. 21.8.1998/628. Viitattu 13.01.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perusopetuslaki>

Pietarinen, Janne & Soini, Tiina & Pyhältö, Kirsi 2008: Pedagoginen hyvinvointi. Uutta ja tuttua koulun arjesta. Teoksessa Lappalainen, Kristiina & Kuittinen, Matti & Meriläinen, Matti (toim.) Pedagoginen hyvinvointi. Painosalama Oy. Turku 63

Positiivnen oppiminen. N.D. Positiivinen oppiminen ja positiivinen psykologia. Verkkosivu. Viitattu 08.04.2024
<https://www.positiivinenoppiminen.fi/positiivinen-oppiminen-positiivinen-pedagogiikka/>

Soini, T., Pietarinen, J. & Pyhältö, K. 2008. Pedagoginen hyvinvointi peruskoulun opettajien työssä. Aikuiskasvatus 28 (4), 244–257.

Sormunen M, Saaranen T, Tossavainen K & Turunen H. 2013. Monimenetelmätutkimus terveystieteissä. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 50, 312-321

Sorri H. 2019. Koettuun terveyteen vaikuttavat tekijät Koettua terveyttä vahvistavat ja heikentävät tekijät liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden kirjoituksissa. Jyväskylän yliopisto. Pro Gradu - tutkielma
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62998/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201903041697.pdf>

Telama, R., Yang, X., Leskinen, E., Kankaanpää, A., Hirvensalo, M., Tammelin, T., ... Raitakari, O. T. 2013. Tracking of physical activity from early childhood through youth into adulthood. *Medicine and Science in Sports and Exercise* 46 (5), 955–962.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Verkkosivu. Viitattu 29.02.2024
<https://thl.fi/aiheet/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kansallinen mielenterveysstrategia. Verkkosivu. Viitattu 08.03.2024
<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kansallinen-mielenterveysstrategia>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 08.03.2024. Keskeisiä käsitteitä. Verkkosivu. Viitattu 28.04.2024
<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lasten ja nuorten hyvinvointi - Kouluterveyskysely 2023. Tilastoraportti. Viitattu 1.4.2024
<https://www.julkari.fi/handle/10024/147270>

Tiedenaiset. 2021. To do- terveys. Toinen painos. Helsinki; Tuuma

Tilastokeskus. Käsitteet. n.d. Verkkosivu. Viitattu 08.04.2024
<https://www.stat.fi/meta/kas/index.html>

Tilastokeskus. Tieto aika. 2002. Asteikko on tilaston perusta. Artikkel. https://www.stat.fi/tup/tieto aika/tilaajat/ta_07_02_melkas.html

Tutkimuseettinen tiedekunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntöä. Verkkosivu. Viitattu 24.3.2024
<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

UTU, Turun yliopisto. N.d Terveystieto. Verkkosivu. Viitattu 5.4.2024
<https://sites.utu.fi/lops2021tnk/fi/oppiaineet/terveystieto/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Työterveyslaitos. 2020. Sosiaalista hyvinvointia ei osata vielä tunnistaa. Verkkosivu. Viitattu 08.03.2024
<https://www.ttl.fi/ajankohtaista/uutinen/sosiaalista-hyvinvointia-ei-osata-viela-tunnistaa>

Valtioneuvosto. 09.10.2023. OKM:n talousarvioesitys kahdeksan miljardia euroa vuodelle 2024. Verkkosivu. Viitattu 21.04.2024
<https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/okm-n-talousarvioesitys-kahdeksan-miljardia-euroa-vuodelle-2024>

WHO. n.d. Constitution. Verkkosivu. Viitattu 22.02.2023
<https://www.who.int/about/accountability/governance/constitution>

Yle. 2019. Masennus, ahdistus ja uupumus ovat erityisesti nuorten tyttöjen ongelmia – kysymme nyt nuorten mielipidettä mielenterveyden häiriöistä ja avun saamisesta. Artikkel. Viitattu 17.03.2023
<https://yle.fi/a/3-11124573>

Ylitalo, Annakaisa. 2018. Kandidaatintutkielman aineistonkeruu ja analyysi. Jyväskylän yliopisto.
<https://koppa.jyu.fi/kurssit/215677/harjoitusryhma/maarallisten-menetelmien-pienryhma/maarallisten-menetelmien-johdanto>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Kysely vanhempien ja koulun välisestä yhteistyöstä

Hyvät vanhemmat

Teen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä tutkien vanhempien ja koulun välistä yhteistyötä ja erityisesti vanhempien kokemuksia ja toiveita siihen liittyen. Alla olevasta linkistä pääset vastaamaan kyselyyn, jonka avulla kerään tutkimusmateriaalin. Lomakkeen täyttö vie noin 10 minuuttia ja vastaukset käsitellään täysin anonyymeinä. Olen hyvin kiitollinen jokaisesta vastauksesta joka auttaa paitsi viemään omaa työtäni eteenpäin, myös tuomaan esille teidän vanhempien ajatuksia siitä miten voisimme kouluilla toimintaamme kehittää. Vastausaikaa on 2 viikkoa eli lomake sulkeutuu 18.12

Tässä linkki kyselyyn

https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=r0Rp-nzM2EyRVMARMnmJEOTb_WXd5_pGmmYcjfTDzuBUQIRaOTQ5TVBTMVRCS08yV1dIWVMYnTRVQi4u

Lämmintä joulunajalusaikaa toivottaen

Amanda Koskinen

amanda.koskinen@tuni.fi

Liite 2. Kysely

Vanhemmuuden tukeminen yläkoulussa

Tervetuloa vastaamaan kyselyyni liittyen YAMK-opinnäytetyöhöni. Tutkimus koskee yläkoulun ja vanhempien välistä kasvatusyhteistyötä. Vastaaminen vie noin 10 minuuttia. Vastaukset käsitellään täysin anonyymeinä eikä yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa lomakkeista.

Osa 1

...

Taustakysymykset

1. Yläkoulu, jossa huollettavanne on *

⋮

- Harjuniitty
- Emäkoski
- Nokianvirta

2. Millä luokka-asteella huollettavanne on? Jos huollettavia on useammalla asteella, valitkaa kaikki *

- 7. luokka
- 8. luokka
- 9. luokka

Koulun ja vanhempien yhteistyö nykyhetkellä

Arvioi seuraavia väittämiä asteikolla seuraavasti: 1. täysin eri mieltä 2. osittain eri mieltä 3. ei samaa eikä eri mieltä 4. osittain samaa mieltä 5. täysin samaa mieltä

Viimeiset väittämät koskevat hyvinvoinnin eri tasoja. Lapsen ja nuoren hyvinvointi koostuu kolmesta osasta: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Lyhyesti ilmaisten fyysinen hyvinvointi on fyysistä terveyttä, psyykinen hyvinvointi mielen terveyttä ja sosiaalinen taas mielekkäitä ihmissuhteita.

...

3. Kysymys *

	1. Täysin eri mieltä	2. Osittain eri mieltä	3. Ei samaa eikä eri mieltä	4. Osittain samaa mieltä	5. Täysin samaa mieltä
Tiedä, kehen koululla ottaa yhteyttä, kun minulla on huoli huollettavastani	☐	☐	☐	☐	☐
Koulun kanssa on helppo viestiä	☐	☐	☐	☐	☐
Tavoitan haluamani henkilön helposti	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempainiltoja on riittävän usein	☐	☐	☐	☐	☐
Saan keskustella huollettavani asioista riittävän usein	☐	☐	☐	☐	☐

Keskusteluissa
ymmärrän,
mistä asioista
puhutaan ja
mitä niissä
sovitaan

Uskon, että
koulu on
aidosti
kiinnostunut
huollettavani
asioista

Tiedän, että
koululla on
yhteisöohjaaja
johon voin
myös olla
yhteydessä

Tiedän, mitä
yhteisöohjaaja
tekee koululla

Kodin ja
koulun
välinen
yhteistyö
tukee
huollettavani
fyysistä
hyvinvointia

Kodin ja
koulun
välinen
yhteistyö
tukee
huollettavani
psykkistä
hyvinvointia

Kodin ja
koulun
välinen
yhteistyö
tukee
huollettavani
sosiaalista
hyvinvointia

4. Alla lueteltuna on erilaisia viestintätapoja koulun kanssa. Arvioi niiden käyttöä väittämien mukaisesti *

	En käytä lainkaan	Käytän harvoin	Käytän satunnaisesti	Käytän useimmiten
Wilma	☐	☐	☐	☐
Sähköposti	☐	☐	☐	☐
Tekstiviesti/Whatsapp	☐	☐	☐	☐
Soitto	☐	☐	☐	☐
Tapaaminen	☐	☐	☐	☐

5. Käytätkö jotakin muuta viestintäkanavaa kuin yllä mainitut? Miksi käytät nimenomaan tätä kanavaa?

Kirjoita vastaus

6. Haluaisitko vielä kommentoida kodin ja koulun yhteistyötä tällä hetkellä?

Kirjoita vastaus

Kasvatusyhteistyön tulevaisuus

Arvioi seuraavia väittämiä asteikolla seuraavasti:

1. täysin eri mieltä 2. osittain eri mieltä 3. ei mielipidettä 4. osittain samaa mieltä 5. täysin samaa mieltä

7. Kysymys *

	1. Täysin eri mieltä	2. Osittain eri mieltä	3. ei mielipidettä	4. Osittain samaa mieltä	5. Täysin samaa mieltä
Toivon useammin mahdollisuutta keskustella huollettavani asioista	☐	☐	☐	☐	☐
Toivon enemmän tukea huollettavani fyysisen hyvinvoinnin tukemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Toivon enemmän tukea huollettavani psyykkisen hyvinvoinnin tukemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Toivon enemmän tukea huollettavani sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Toivon, että koululla olisi enemmän vanhemmat mukaan ottavaa toimintaa esim. vapaa-ajalla	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kasvatusyhteistyön sujuvuutta lisäisi (voit valita useamman) *

- Sujuvampi kommunikointi koulun kanssa
- Koulun henkilökunnan koulutus aiheeseen
- Koulun aktiivisempi rooli
- Huoltajan aktiivisempi rooli
- Tiiviimmät mahdollisuudet kahdenkeskisiin keskusteluihin
- Koulun henkilökunnan tiiviimpi yhteistyö
- Huollettavani yksilöllisempi huomiointi
- Muu

9. Mielestäni tärkeimmässä roolissa kasvatusyhteistyössä kanssani on (valitse 1) *

- Luokanvalvoja
- Rehtori
- Yhteisöohjaaja
- Terveystenhoitaja
- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Muu

10. Haluaisin vielä kommentoida aiheesta, että...
⋮

Kirjoita vastaus